

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ:

«ҚАЗАҚСТАН ЖАҢҒЫРУДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІНЕ ҚАДАМ БАСТЫ»

– Құрметті Қасым-Жомарт Кемелұлы, Сіз жыл сайын мерзімді баспасөзге ауқымды сұхбат беру арқылы белгілі бір саяси дәстүр қалыптастырдыңыз деуге болады. Осы орайда, «Turkistan» газетінің ұсынысын қабыл алғаныңыз үшін ризашылығымызды білдіреміз.

– «Turkistan» газеті 30 жылдан бері тұрақты шығып келеді. Бұл – Қазақстандағы ең ықпалды басылымның бірі. Газеттің атауында да өте үлкен мән-мағына бар. Басылым тілшілері ел ішіндегі өзекті мәселелермен қатар, тұтас түркі жұртына ортақ тақырыптарды да көтеріп жүреді. Бұл өте жақсы дәстүр деп санаймын.

Шетелде жұмыс істеп, түрлі салада табысқа жеткен қазақтар туралы мақалаларды қызығушылықпен оқимын. Қазақстан мен өздері тұрып жатқан елдер арасындағы ынтымақтастықты дамытуға үлес қосып жүрген осындай үш азаматты арнайы марапаттадым.

Газет-журналдар қайта өрлеу дәуірінің бастауында тұр. Себебі, әлеуметтік желі адамның ойлау (танымдық) қабілетіне зор зиян келтіріп жатыр. Жасы қырыққа жетсе де, білімі мен ой-өрісі он бес жастағы жасөспірімдер деңгейінде қалып қойған азаматтарды қазірдің өзінде кездестіруге болады.

Өз басым мерзімді баспасөзді жас кезімнен үзбей оқитыным рас. Әлі күнге дейін осы әдетімнен жаңылған емеспін. Қазіргі таңда баспасөз заман талабына бейімделіп, ақпарат айдынынан өз орнын тауып отыр. Газет тілшілері жан-жақты шолулар мен терең сараптамалар жасауға баса мән береді, ағартушылықпен айналысады. Кәсіби әрі өз ісіне адал журналистер сапалы материалдар әзірлеп, дәстүрлі құндылықтарды сақтауға елеулі үлес қосып келеді. Мен сүйікті Отанымыздың игілігі үшін барлық салада табысты еңбек етіп жүрген мықты азаматтар туралы мәліметтерді көбінесе газеттерден аламын. Ел ішіне кең таралған TikTok, Instagram немесе Telegram арналары еңбек адамдарының шынайы тыныс-тіршілігінен алыс екенін өзіңіз де жақсы білетін шығарсыз.

Қоғамымыз елең етерлік жаңалық оқып, бейнежазба көрумен шектелмей, мән-мағынасы терең ақпараттың да қадірін білгені дұрыс деп санаймын. Көптеген жастарымыздың да дәл солай ойлайтынына қуанамын. Себебі, олар адамды тығырыққа тірейтін елес-қиял әлемінде өмір сүруді емес, нағыз білім-ғылым жолына түсуді мақсат тұтады. Оқу мәдениеті жоғары елдер әрдайым жаһандық дамудың алғы шебінде бола беретіні сөзсіз. Бұған еш күмәнім жоқ.

– Сұхбатымыздың бас жағында әдеттегідей өткен жылдың қорытындысы туралы сұрағым келеді. Былтыр өте көп оқиға болғаны белгілі. Дегенмен, 2025 жылдың басты нәтижесі қандай деп ойлайсыз?

– Шынымен де, айтулы оқиғалар аз болған жоқ. Көзді ашып-жұмғанша бір жыл өте шықты, бұл сұрағыңызға табан астында жауап бере қою қиын. Мысалы, экономикамыз 6 пайыздан астам өсті. Ішкі жалпы өнім 300 миллиард доллар межесіне жетіп, жан басына шаққанда 15 мың доллардан асты. Бұл – елімізбен қатар, бүкіл өңір үшін рекордтық көрсеткіш. Жалпы, ойдағыдай жұмыс істелді деуге болады. Бірақ, мен барлық мемлекеттік қызметшілерге тоқмейілісіп, масайрап отыруға мүлде болмайтынын үнемі айтамын. Шығыс халықтары «Тегіс жолдың өзінде тосқауыл бар» дейді. Біз тынымсыз еңбектеніп, тек алға ұмтылуымыз керек. Оның үстіне, түйіні тарқатылмаған түйткілдер аз емес.

Бұл – ең алдымен, инфляция деңгейінің жоғары болуы. Соның салдарынан азаматтарымыздың әл-ауқатын арттыруға арналған еңбектің бәрі текке кетіп жатыр. Биыл Үкімет пен әкімдер мемлекетіміздің әлеуметтік-экономикалық тұғырын нығайту үшін көп жұмыс істеуі керек.

Дей тұрғанмен, еліміздің реформаларды жүзеге асыруға бір-жолға бет бұрғанын өткен жылдың басты қорытындысы деуге болады. Қазақстан жаңғыру жолында қарышты қадам басып, барынша өркениетті ел бола бастады. Қоғамда өскелең ұрпақтың жарқын болашағы үшін түбегейлі өзгеріс жасау аса маңызды екені туралы нақты түсінік қалыптасты.

АҚШ президенті Трамптың «ақылға сыйымды ой» стратегиясының ықпалымен жаһандану үдерісі кейінге ысырыла бастады. Біз де Қазақстанда әділдік, заң мен тәртіп, еңбекқорлық сияқты мемлекетіміздің болашағы үшін айрықша маңызды қағидаттарға негізделген қоғам құрып жатырмыз. Ұзақ мерзімге арналған нәтижеге жету үшін бұл жұмыс жаңа жылда екі есе тың қарқынмен жалғасын табады.

– Былтыр жаңа Салық кодексі қызу талқыға түсті. Жұрттың көкейіне күдік-күмән ұялап, көптеген сауал туындады. Бір жағынан, қажетті экономикалық реформаларды жүргізуге мүмкіндік беретін, екінші жағынан, азаматтардың тұрмыс жағдайын төмендетіп жібермей, таразы басын тең ұстайтын тиімді жол бар ма?

– Әрине, салық реформасы – өзекті мәселе және бұған қатысты пікірталастардың болуы әбден түсінікті. Дегенмен, ел ішінде дүрбелең туғызып, жұртты дүрліктірудің ешқандай жөні жоқ. Мұндай реформа көптеген елде жүргізіліп жатыр. Мысалы, Ресейде қосымша құн салығы жуырда 22 пайызға дейін көтерілді.

Біздің реформамыз – қатардағы «фискалдық науқан» емес, салық жүйесін қайта құру деген сөз. Алдымызда тұрған басты міндет – экономиканың тұрақты өсімін қамтамасыз ету. Үкіметке ашық әрі ұғынықты Салық кодексін әзірлеу тапсырылды.

Министрлер кабинетінің бұл тапсырманы қаншалықты табысты орындап шыққанын биыл көретін боламыз.

Бұрынғы Үкімет қосымша құн салығын, тіпті, 20 пайызға дейін көтеруді ұсынды. Олар фискалдық саясатта қателік жіберілгенін ескере отырып, мұндай қадамның өте қажет екенін мойындады. Талқылау барысында қазіргі Үкімет те қосымша құн салығын 20 пайызға дейін көтеруді ұсынды. Алайда, мен Үкіметке оның жоғарғы шегін 4 сатыға төмендету туралы тапсырма бердім.

Жаңа Салық кодексінде бақылау жасауға емес, өзара серіктестік орнатуға баса мән беріледі, яғни, осы үдеріске қатысушылардың бәрі – мемлекет те, бизнес те, азаматтар да өз міндетін адал орындауға тиіс. Бірін-бірі өзара толықтырып тұратын мұндай жүйеде салық төлеу ауыртпалық ретінде қабылданбайтын болады. Түптеп келгенде, салық төлеу дегеніміз – заманауи қоғамдық келісім-шарт деген сөз. Салық төлесеніз – қызмет көрсетіледі, инфрақұрылым салынады, қауіпсіз орта қалыптасады, тың мүмкіндіктер пайда болады. Керек десеңіз, бұл – әділдік болу үшін жүктемені қайта бөлу құралы, әлеуметтік тұрғыдан әлсіздерді қолдау және экономикалық тұрғыдан «жөндеді ортаны» одан әрі дамыту тәсілі.

Бүкіл әлемде фискалдық саясаттың тиімділігі оны жүргізудің сапасымен, жұрттың салық жөніндегі сауатымен және қоғамның сана-сезімімен өлшенеді. Салық төлеу мәдениеті дәл осылай қалыптасады. Салық төлеу бұрын міндет болса, енді отаншылдықтың озық үлгісіне айналады. Мұны сыбайлас жемқорлыққа қарсы қоғам құрудың төте жолы деуге болады. Себебі, салығын адал төлейтін азаматтар өз қаржысының алаяқтардың қалтасында кеткенін мүлдем ұнатпасы анық.

– Экономикалық реформалар тауарлардың бағасы мен қызметтердің тарифіне салмақ салады. Жұрт бұған аландап отыр. Сіз Үкіметке осы мәселені шешуге арналған нақты

шаралар жоспарын әзірлеуді тапсырдыңыз. Бұл жұмыс реформаның сапасы мен қарқынына әсер етпей ме? Азаматтарымыз әл-ауқатымызды жақсартады деп күтіп жүрген реформаның нәтижесін жоққа шығармай ма?

– Әлемдік тәжірибеге қарасақ, реформалар қолға алынған кезде жұртшылық оны көп жағдайда түсінбей, қабылдамай жатады. Ондай кезде барлық жауапкершілікті арқалай алатын көшбасшының рөлі айрықша. Мен Мемлекет басшысы ретінде осындай жауапкершілікті өз мойныма аламын. Болашақта да бұған дайынмын. Менімен бірге жұмыс істеп жатқан азаматтар мұны жақсы біледі. Әрине, бұл кедергісі көп, қиын жол екенін түсінемін. Тарихта реформаторлардан гөрі басқыншылар мен популистердің аты көбірек қалып жатады. Бірақ, Қазақстан үшін басқа жол жоқ. Біз бір жерде тоқтап қалмай, алға қарай нық қадам басу үшін реформаларды қалайда жүзеге асыруымыз керек.

Азаматтарымызға зияны тиемеуі үшін қыс мезгілінде тарифтерді өсіру әкімшілік тәсілдер арқылы уақытша тоқтатылды. Сонымен бірге, Үкіметке бюджет қаржысын барынша тиімді пайдалану міндеті жүктелді. Экономикаға ақшаны орынсыз құя беруге болмайды, бұл инфляцияны күшейтіп жібереді. Қатаң бюджеттік тәртіп керек. Қаржы ресурстары мемлекетке қажетті жобаларға ғана жұмсалуға тиіс. Былтыр қараша айында Үкімет, Ұлттық банк, Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі бірлесіп, үш жылдық бағдарлама қабылдады. Құжат азаматтардың әл-ауқатын жақсарту үшін инфляцияны төмендетуге арналған.

Халықаралық сарапшылар Қазақстанның «орташа табыстар қақпанына» түсіп қалғанын дұрыс байқап отыр. Ашығын айтқайы, бұл – экономика туралы оқулықтан алынған жалпылама ұғым емес, күн сайын көптеген азаматтарымыздың басынан өтіп жатқан өмір шындығы. Жұрт табыс тауып жатыр, тіпті, жақсы табыс табатындар да бар. Бірақ, оның бәрін инфляция жеп қояды немесе ипотека төлеу, балалар-

ды оқыту, ата-анаға көмектесу сияқты күнделікті тірлікке жұмсалып, жоқ болып кетеді. Ауырып қалу немесе жұмыстан айырылу секілді кез келген көлденең кедергі тұрмыстағы тұрақтылықты бұзып жіберуі мүмкін.

Мен кезінде баспана алу, балалардың оқу ақысын төлеу, емделу үшін зейнетақы жинағын пайдалануға рұқсат беру туралы шешім қабылдадым. Көбісі солай жасады, бұл шешімге ризашылықтарын да білдіріп жатты. Бірақ, әдеттегідей, стоматология қызметін көрсетеміз деген желеумен зейнетақы қорынан 200 миллиард теңгеден астам қаржы жымқырған алаяқтар да табылды. Құқық қорғау органдары қазір бұл мәселемен айналысып жатыр. Осы медициналық қызмет түріне зейнетақы жинағын пайдалануға тыйым салуға тура келді. Бірақ, басқа да қитұрқы тәсілдер пайда болды, тіпті, пластикалық отаға төлем жасайтындар бар.

Ал, бизнес өкілдеріне келер болсақ, олар жұмыс орындарын ашып, салықтарын адал төлейді. Алайда, несие өсімінің жоғары болуы, айналымдағы қаражаттың аздығы олардың кең ауқымда дамуына, жаңа нарықтарға шығуына, заманауи технологияларды енгізуіне мүмкіндік бермей тұр.

Экономиканың құрылымы өзгеріп жатыр. Дегенмен, меніңше, өзгеріс қарқыны баяу. Халықаралық қаржы институттары мен рейтинг агенттіктерінің бағалауынша, елімізді бақауатты, тіпті, бай мемлекет деп атауға болады. Бұл сөздің жаны бар. Соған қарамастан, экономикамызда теңсіздіктер әлі де сақталып отыр. Оның бәрін шұғыл реттеп, түзу жолға салуымыз керек. Біз бұл жағдайды білеміз, оны жұрттан жасыратын ойымыз жоқ. Мұндай қиындықты көптеген мемлекет басынан өткіріп жатыр. Біз «өсім ауруы» мәселесін міндетті түрде шешеміз. Нақты жоспарымыз бар.

– Қазақстан былтыр энергетикалық және коммуналдық секторда реформа жасауға кірісті. Бұл – Тәуелсіздік жылдарындағы ең ауқымды реформа. Осы бағыттағы жұмыстар әбден тозған инфрақұрылымды жаңғырту мәселесін шеше ала ма?

– Шынымен де, Үкімет энергетикалық және коммуналдық нысандарды жаппай жаңғырту жұмыстарын қолға алды. Ұзындығы жүздеген шақырым болатын инженерлік желілер мен электр қуатын тарататын желілер салуымыз керек. Бүгінгі таңда осы ауқымды жобаның есеп-қисабы әзірленіп жатыр.

Қазірдің өзінде қауіпті «қызыл» аймақта тұрған жылу электр станцияларының саны 19-дан 10-ға дейін азайды. Қабылданған шаралардың нәтижесі көріне бастады. Нысандардың апаттық жағдайға тап болу қаупі сейіліп келеді.

Дегенмен, әбден тозып, әуіріммен ерең тұрған инфрақұрылымды қалпына келтіру жеткіліксіз, жұмыс тәсілін өзгерту керек. Сондықтан, жаңғырту шаралары ең басты міндетті шешуше тиіс, яғни, салаға инвестиция салу үшін қолайлы жағдай жасап, нағыз нарықтық тетіктер қалыптастыруы қажет.

«ҚАЗАҚСТАН ЖАҢҒЫРУДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІНЕ ҚАДАМ БАСТЫ»

Үкіметтің шұғыл шаралары мәселенің түпкі мәнінен туындап отыр. Себебі, энергетика және тұрғын-үй коммуналдық шаруашылығы кез келген мемлекеттің өмірі сүруіне аса қажетті тұғыр саналады. Бұл негіз шайқалса, басқасы түгел күйрейді.

Тамыры тереңге кеткен экономикалық мәселелерге ондаған жылдар бойы назар аударылған жоқ. Қалалар мен ауылдардағы инфрақұрылым тозды, энергетика нысандары мен коммуналдық желілер әбден ескірді.

Қордаланған түйткілдер күрмеуі қиын күрделі мәселеге ұласты. Бұл сала жыртқыш-тесігін жанталаса жамап-жасқап, бюджет қаржысын үздіксіз құюға тура келетін «коммуналдық аждаһаға» айналды. Бұған жұрттың еті үйреніп, азаматтар шарасыз күйге түсті.

Соған қарамастан, біздің үкіметтеріміз «авгийдің атқорасын» тазалауға асыққан жоқ. Себебі, мұндай күрделі жұмыс ешкімге жақсы атақ әкелмес еді. Ең дамыған отыз мемлекеттің қатарына қосылу сияқты «керемет» бағдарламалар әзірлеп, оның «табысты» орындалғаны туралы баяндау әлдеқайда жеңіл болатын. Шындықты жасырып, бір сәттік алдамшы жетістіктерге ұмтылу ақырында мемлекетіміз үшін тым қымбатқа түсті.

Шынымды айтайын, жеке абыройымды ойласам, мен де бұл жұмысты келесі басшылыққа ысыра салар едім. Бірақ, халықтың көзі үйренген таптаурын түсініктерге қайшы келсе де, мен үшін қағаз жүзінде емес, іс жүзінде нақты нәтижеге қол жеткізу бәрінен де маңызды.

Электр қуатының арзандығы кімге тиімді болды? Табысы шамалы көп балалы отбасыларға емес, ірі кәсіпорындарға өте тиімді болды.

Арзан жанар-жағармайдың қызығын кім көрді? Әдетте қоғамдық көлікпен жүретін студенттер мен зейнеткерлер емес, билікке жақын жүретін, қазір жұрт олигархтар немесе олигополия деп атайтын кәсіпкерлер көрді.

Коммуналдық қызметтердің тарифін төмен ұстап тұру кімге ыңғайлы болды? Әр түбіртекті сомағы уақтылы төлеп отырған адал азаматтарға емес, «коммуналдық былық-шылықты» пайдаланып, қалтасын қалыңдатқан депдал-кәсіпкерлерге қолайлы болды.

Посткеңестік кеңістіктегі ең төмен бағалар мен тарифтер Қазақстанға тиесілі. Соның салдарынан, біз амалсыздан арзан жанар-жағармайды көрші мемлекеттерге астыртын тасымалдайтын, сол арқылы олардың экономикасына демеу көрсететін елге айналдық.

Сол себепті, тарифтің төмен болуы қарапайым тірлік кешіп жатқан адамдарға пайдалы деген жалған сенімнен арылатын уақыт жетті. Іс жүзінде бұл – ауқатты азаматтарға жасырын түрде берілетін субсидия.

Әлеуметтік әділдікті қалпына келтіру үшін, ең алдымен, мәселені шешу жолдарын өзгерту қажет. Мемлекет көмекке шын мұқтаж адамдарға ғана тікелей, атаулы өтемақы төлеу арқылы қолдау көрсетуге міндетті. Сондықтан, тарифтерді көтеру – ақылға қонымды, яғни тиімді және әділ экономика құру үшін аса қажет қадам. Кім қанша тұтынса, сонша төлейді, қолдауға шынымен зәру адамдарға ғана көмек беріледі. Тарифтер әділетті болуы керек, яғни «неғұрлым көп тұтынған, соғұрлым көп төлейді» деген қағидат берік орнығуға тиіс. Мен осындай нақты міндет қойып отырмын. Алғашқы оң нәтижелер бар. Төлем жүйесіне сараланған тәсіл енгізілді. Суды және электр қуатын барынша үнемдеп пайдаланатын тұрғындар «тұтынудың әлеуметтік нормасына» сәйкес төлемді ең төмен тарифпен төлейтін болды.

Бұл қадам бұрынғы жүйеден бас тартып, әлеуметтік игіліктерді

әділ бөлетін жүйе құруға мүмкіндік береді. Елдің ресурстарын таңдаулы адамдар емес, барша жұрт бірдей пайдалануға тиіс. Сонда ғана заманға сай инфрақұрылым мен тиімді энергетика жүйесін қалыптастыра аламыз. Осылайша, экономиканың сапалық тұрғыдан өсуіне зор серпін береміз.

– **Сіз Қазақстан үшін көлік және логистика саласының маңызы артып келе жатқанын жиі айтасыз. Бұл бағыттағы жұмысты негізгі басымдық ретінде белгілеп бердіңіз. Осы саланы дамыту үшін қандай шаралар қабылданды және алда қандай жоспарлар бар?**

– Еліміз үшін көлік-логистика саласының әлеуетін арттыру – стратегиялық маңызы бар міндет. Теңізге тікелей шығатын жолы болмаса да, Қазақстан Еуразия құрлығының кіндік тұсында, яғни негізгі транзиттік күре жолдар тоғысқан жерде орналасқан. Бұл – үлкен артықшылық, біз оны ел игілігіне жарата білуге тиіспіз. Мақсат-мүддемізге сәйкес Қазақстанды Еуразияның көлік аймағы (хабы) ретінде қалыптастыру – бұл салада атқарылатын жұмыстың басты бағыты.

Осы орайда, жақында іске қосылған «Достық – Мойынты» жаңа теміржол магистралінің мән-маңызын атап өткім келеді. Бұл жоба осы жол арқылы Қытай мен Еуропа арасында тасымалданатын жүк көлемін бес есе арттыруға мүмкіндік береді. «Мойынты – Қызылжар», «Бақты – Аягөз», «Дарбаза – Мақтаарал» теміржол желілерін жаңадан іске қосу жоспарымызда тұр. Жалпы, 2030 жылға дейін 5 мың шақырым теміржолды салып, жаңғырту және 11 мың шақырым теміржолды жөндеу көзделіп отыр.

Елорда мен батыс аймақтардың арасындағы қашықтықты 500-ден астам шақырымға қысқартатын «Орталық – Батыс» күре жолы құрылысының стратегиялық маңызы өте зор.

Біз ел шекарасынан тыс жерді де қамтитын кең ауқымды көлік жүйесін құра алдық. Қазақстан мұхит жолдарынан тысқары тұрса да, Сары теңіз бен Қара теңіздің арасында жүк терминалдарының желісін қалыптастырды. Еліміздің аумағы арқылы өтетін 12 халықаралық көлік дәлізі, атап айтқанда, 5 темір жол, 7 автокөлік дәлізі бар. Қытай мен Еуропа арасында құрлықпен жеткізілетін жүктің шамамен 85 пайызы осы жолдармен тасымалданады.

Әрине, мұның бәрі – табысқа оп-оңай жете қоямыз деген сөз емес. Бұл саладағы бәсеке күшейіп келеді. Себебі көлік және логистика мәселесі геосаясаттың ажырамас бөлігіне айналды. Осы тақырып жоғары деңгейдегі келіссөздердің күн тәртібіне біржола енді. Сондықтан, Қазақстан үшін де оның айрықша маңызы бар.

Еліміз Қытайдың «Бір белдеу – бір жол» атты мегажобасын, «Солтүстік – Оңтүстік» дәлізін және Транскаспий көлік бағытын, яғни, «Орта дәлізді» дамытуға белсене атсалысып келеді. «Ресей – Қазақстан – Түрікменстан – Иран» бағытымен теңіз айлақтарына шығып, жүк тасымалдаудың болашағы зор деп санаймыз. «Орта дәліздің» жұмысына Қытайдың қосылуын құптаймыз.

Жалпы, бұл саланың әлеуеті өте жоғары. Мұнда тек инфрақұрылым туралы сөз болып отырған жоқ. Экономиканың барлық дерлік секторы осы іргелі салаға келіп тоғысады. Сондықтан, Үкіметтің алдына заманауи инженерлік және сервистік инфрақұрылымы бар көлік-логистика тораптарын салу, теңіз порттарын, әуежайлар мен теміржол вокзалдарын жаңғыртып жөндеу, сондай-ақ тиімді цифрлық экожүйе қалыптастыру міндеті қойылды.

– **Мемлекет кейінгі жылдары ауыл шаруашылығын дамытуға баса мән беріп отыр. Бұл шаруамен үкіметтердің бәрі айналысты. Бірақ, осы**

аса маңызды саладағы түйткілдер ақыры шешімін тапқан жоқ. Әр министр өз бағдарламасын жүзеге асырмақ болды. Соның салдарынан қыруар ақша құмға сіңіп жоқ болды. Енді біз еліміздің бұл саладағы әлеуетін ойдағыдай пайдалана аламыз ба?

– Мемлекеттердің көбі ауыл шаруашылығына бюджеттен қыруар қаржы бөледі. Солардың қатарында Қазақстан да бар. Шаруаларға 2024 жылы 580 миллиард теңге, былтыр 1 триллион теңге жеңілдетілген несие берілді. Бұл – өте қомақты қаржы. Соңғы он жылда шаруаларға көрсетілген қолдаудың көлемі 10 есе артты, бірақ оның тиімділігі күмән тудырады. 2015-2024 жылдары ауыл шаруашылығындағы жалпы өнім көлемі 2,5 еседен астам өсті. Бұл көрсеткішті одан да көбейтуге болар еді.

Есесіне, егін шаруашылығындағы нәтижелер өте жақсы болды. Астық пен ұн экспорты рекордтық деңгейге жетті, өнім жеткізілетін елдердің географиясы кеңейе түсті. Бұл – егіннің шығымдылығы мен ауыл шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыруға арналған шаралардың нақты нәтижесі.

Енді басқа бағыттардағы жұмысты күшейту қажет. Ең алдымен, мал шаруашылығын дамыту керек. 2035 жылға қарай әлемде мал етін тұтыну көлемі 233 миллион тоннаға дейін өседі. Соған сәйкес, оның импорты 27 миллион тоннаға дейін артады. Қазақстанның, сыртқа, әсіресе, Азия елдеріне ет шығаратын ірі экспорттаушыға айналатын мүмкіндігі бар. Сондықтан, былтыр қарашада өткен Ауыл шаруашылығы еңбеккерлерінің екінші форумы дәл осы мал шаруашылығы саласына арналды.

Билік ауыл шаруашылығын сапалық тұрғыдан дамыту үшін көп жұмыс істеп жатыр. Бірақ, қомақты инвестиция құю қалаған нәтижеге жеткізе бермейді. Оның тиімді жұмсалыуына баса назар аудару керек. Мен бұл туралы жуырда Таразға барған сапарымда айттым.

Іргелес елдердің бірде-біреуінде ауыл шаруашылығына мемлекет тарапынан мұндай ауқымды көмек көрсетілмейді. Ол жақтағы шаруалар Қазақстандағы әріптестеріне жақсы жағдай жасалғанына таңғалып, оларды «аграрлық олигархтар» деп атай бастады. Дегенмен, еліміздегі шағын шаруашылықтар жеткілікті көлемде субсидия ала алмай отыр. Үкіметке осы мәселеге айрықша назар аудару туралы тапсырма берілді.

Әлбетте, субсидиялар керек. Әсіресе, қазіргі кезеңде өте қажет. Бірақ, мұның кері әсері де бар. Себебі, масылдық пигыл туғызып, ауыл шаруашылығына қауіп төндіруі мүмкін. Сондықтан, қазір Үкімет кооперативтерге, яғни шаруалар бірлестігін құруға қайта оралу мәселесін қарастырып жатыр. Кооперативтер еңбек өнімділігін және ауыл шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыра алады. Сондай-ақ, дайын өнімді сататын нарықтарға жақын болуға, тұтынушылармен ұзақ мерзімге арналған қарым-қатынас орнатуға жол ашады.

Дамыған елдердегі кооперация жақсы қырынан көрінді. Тіпті, ірі корпорация деңгейіне жеткен бірлестіктер бар. Қазақстанның барлық ауылында табысты кооперация құруға негіз болатын алғышарттар жеткілікті. Шаруалар жазда малын бағып, сүт, ет, тері, жүн жинап, оны өңдеу үшін күш біріктіре алады. Солай етуге тиіс те. Күнкөрістен өсіп-өркендеуге бастайтын жол – осы. Кооперацияны бірлік пен жасампаздық идеологиясы деп те қарастырған дұрыс.

Бірақ, кооперация өзінен өзі пайда бола салмайды. Ел ішінде егжей-тегжейлі түсіндіру және ұйымдастыру жұмыстарын қолға алу қажет. Алайда, бірлестік

құру ісін науқанға айналдырып, жұртқа қысым көрсетуге, оларды мәжбүрлеуге жол берілмейді.

– **Жиі талқыланатын тақырыптың бірі – туризм. Былтыр әлемдік деңгейдегі кейбір ақпарат құралдары Қазақстанды саяхат жасауға ең лайық елдердің қатарына қосты. Дегенмен, еліміздегі курорттар мен танымал туристік орындардың жаппай қонақ күтуге дайындығына күмән жоқ емес.**

– Мұндай күмәннің туындауы заңды. Мен Үкіметке ескерту жасағаннан кейін туризмді дамыту жұмыстары жандана түсті. Алайда, алдымызда ұзақ та күрделі жол тұр. Бұл – экономика, мәдениет, қауіпсіздік және бизнес – барлығы бір жерге тоғысатын күрделі сала. Мұнда өз жұмысына жан-тәнімен берілген кәсіби мамандар, ең бастысы, нағыз отаншыл азаматтар жұмыс істеуі керек. Туризм саласында жалқаулық пен немқұрайлылыққа, ашкөздік пен дерексіздікке жол жоқ.

Былтыр Қазақстанға миллиондаған шетел азаматы келді. Ішкі туризм қарқынды дами бастады. Мұның бәрі – өте жақсы үрдіс.

Әлем елдері туристерді тарту үшін жеке инвесторларға қолайлы жағдай жасап отыр. Біздің елде көрікті жерлер өте көп. Қазір экотуризмге деген сұраныс жоғары. Осы тұрғыдан алғанда, Қазақстанға тең келетін ел жоқ секілді көрінеді. Алайда, белгілі бір себептерге байланысты, соның ішінде жауапты тұлғалардың біліктілігі мен немқұрайлығының кесірінен туризмнің болашағы зор осы бір саласы әлі күнге дейін кенже қалып отыр. Әзірге таныстыру, яғни презентация жұмыстарынан әрі аса алмай жатырмыз.

Туризмнің дамуына тұмса табиғатты қорғау деген желеумен кез келген жобаға қарсы науқан ұйымдастыратын кейбір «экобелсенділер» зиян келтіріп отыр. Көпшілігінің табиғатта шаруасы да жоқ. Олар өзінің танымалдығын арттыру үшін қоғамды дүрліктеруді, қазіргі тілмен айтқанда, «хайп» жасауды ғана көздейді. Туризм бизнесінде әбден әккі болған, бәсекелестердің шыққанын қаламайтын кәсіпкерлер кейде олардың қолтығына су бүркіп отырады.

Тау шаңғысы туризміне қатысты жағдай да осыған ұқсас. «Шымбұлақ» Алматы қаласының орталығынан небәрі жарты сағаттық жердегі ерекше табиғаттың ортасында тұр. Әлемде оған тең келетін демалыс орны кемде-кем. Алайда, көптен бері ештеңе жасалмаған курорттың сыны да, сыры да кетіп, тозып барады. Табиғаттың тамаша тартуы саналатын осы көрікті мекенді дамыту үшін тың тәсілдер қажет. Қазір еліміздегі тәжірибелі девелоперлік компания іске кірісті. Бірақ, Үкімет пен әкімдіктің қолдауына қарамастан, жұмыс барысы дайындық және таныстыру шараларынан аса қойған жоқ. Ал, көрші елдерде тау шаңғысы инфрақұрылымы қарқынды салынып жатыр.

Алматы тау кластерінің әлеуеті өте зор. Бұл салада ауқатты адамдарға да, орташа табысы бар азаматтарға да бірдей қызмет көрсетілуге тиіс. Сондықтан, ондағы туристік инфрақұрылымды өртаптастыру мәселесіне назар аудару қажет.

Туризм саласындағы кадр тапшылығы – өте өзекті мәселе. Сондықтан, Түркістанда Халықаралық туризм және меймандостық университеті ашылды. 2024 жылы оқу ордасының алғашқы түлектері дипломдарын алып, еңбек нарығына қосылды. Алайда, бұл – жеткіліксіз. Кадр мәселесін шешу үшін қосымша шаралар қабылданады.

Дегенмен, салымыз суға кетіп, еңсемізді түсіріп отыруға да болмайды. Әлемдік деңгейдегі таблоидтар саяхатшыларға Қазақстанда демалуды ұсынып жатса, екі есе қарқынмен жұмыс істеуіміз керек. «CNN Travel» 2025 жылы Алматыны Орталық Азия-

дағы «сәні мен салтанаты жарасқан жаңа астана» деп атады. Алматы әкіміне шаһарды күндіз-түні қонағы үзілмейтін Нью-Йорк, Мәскеу, Париж сияқты «ешқашан көз ілмейтін қалаға» айналдыру тапсырылды. Қалада инфрақұрылымды жақсарту, абаттандыру, жарықтандыру бағытында әлі де көп жұмыс істелуі керек.

– **Жасанды интеллектің дамуы туралы сұрағым келеді. Сіз халыққа Жолдауыңызда Қазақстанды үш жылдың ішінде цифрлық елге айналдыру қажет деген нақты міндет жүктелді. Ал, жаңа жылға арналған құттықтау сөзіңізде 2026 жылды Цифрландыру және жасанды интеллект жылы деп жарияладыңыз. Көздеген мақсатқа жету үшін не істеледі? Бастамаңыздың шын мәнінде табысты боларына сенесіз бе?**

– Қазақстан цифрлық державаға айналуы керек. Бұл – қазіргі жаңа технология дәуірінде өркендеті ел болып қалудың бірден-бір жолы. Халқымыздың ой-сана-сы мұндай инновацияларға дайын екеніне сенімдімін. Оның үстіне, Қазақстанда азаматтарымыздың өмір салтын едәуір өзгерткен танымал финтех компаниялар табысты жұмыс істеп жатыр.

Технология саласындағы нағыз әлемдік алпауыттар – АҚШ пен Қытай арасындағы бәсеке қыза түсті. Америка басшысы АҚШ-тың үстемдігін нығайту үшін арнайы бағдарлама жүзеге асырыла бастағанын мәлімдеді. Қытайдың да шегінетін ойы жоқ, олар мұны ұлттың абырой-беделіне қатысты мәселе деп санайды. Қазірдің өзінде Қытайда жасанды интеллект мәселесімен айналысатын бес мыңға жуық компания жұмыс істеп жатыр. Басқа дамыған мемлекеттер де қамсыз отырған жоқ.

Қазақстан да экономика мен қоғамдық өмірге жасанды интеллектіні енгізуге басымдық беріп жатыр. Еліміздің бұл жұмысқа қатысты бастапқы мүмкіндіктері жаман емес. Мемлекет көрсететін қызметтерді, қаржы технологияларын, экономиканың бірқатар секторын цифрландыру ісінде нақты жетістіктеріміз бар. IT-старттаптарды қолдайтын толыққанды экожүйе тиімді жұмыс істеп тұр. Екі мың компанияның басын қосқан Astana Hub инновациялық кластері де бар. 2025 жылы IT-қызметтердің жалпы экспорты бір миллиард долларға жуықтады. Цифрлық активтерге арналған CryptoCity пилоттық аймағы құрылып жатыр. Жедел дамиды Alatau city қаласының құрылысы басталды. Мемлекеттік деректерді жинау және талдау жұмысының қарқыны күшейіп келеді. Кәсіби мамандар мұндай деректерді алдағы дәуірдің жаңа алтыны деп санайды.

Былтыр мамыр айында Жасанды интеллектіні дамыту жөніндегі кеңес жұмысын бастады. Оған шетелдің және еліміздің беделді сарапшылары шақырылды. Қарашада «Жасанды интеллект туралы» заңға қол қойылды, жаңа заң жақында күшіне енеді. Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігі құрылды. Alem.Cloud және AI-Farabium деп аталатын екі суперкомпьютер іске қосылды, Астана әкімдігі Біріккен Араб Әмірліктерінің танымал компаниясымен бірлесіп, дербес платформа құрды.

Кәсіби кадрларды даярлау үшін мектептер мен университеттерде тиісті білім беру бағдарламалары жүзеге асырылып жатыр. Мәселен, 650 мыңнан астам студент AI-Sana бағдарламасы аясында білім алды. Көп ұзамай Жасанды интеллект мамандандырылған зерттеу университеті ашылады.

Жасанды интеллект пайда болғаннан бері болашақтың кемесіне мініп үлгеретін елдер мен ескі заманда қалып қоятын елдердің арасы алшақтай бастады. Сондықтан, мен цифрлық технологиялар мен жасанды интеллектіні Қазақстанның даму

«ҚАЗАҚСТАН ЖАҢҒЫРУДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІНЕ ҚАДАМ БАСТЫ»

жолындағы басым бағыт деп жариялады. Биыл өте көп шаруа атқарылады. Осы айрықша маңызды жұмыстың табысты боларына сенемін.

– Сіздің стратегиялық жоспарларыңыздағы ядролық энергетиканың орны қандай?

– Сенімді энергия көзі болмаса, Қазақстан экономиканың жаңа технологиялық үлгісіне көше алмайтынын түсінуіміз керек. Суперкомпьютерлерге, дата-орталықтар мен автоматтандырылған өндіріс кешендеріне өте көп энергия қажет. Бұл – жаңа жаһандық технологиялық құрылыстың басты талабы.

Қуат көздерін салу үшін білікті мамандар керек. Капитал қоры шамамен 4,5 триллион доллар болатын әлемдегі ең ірі компания – NVIDIA-ның басшысы жақында «көк жағалылар», яғни техникалық мамандық иелері мультимиллионерлер қатарына қосылады деп болжам жасады.

Бірнеше атом станциясын салу – біріншіден, тарихи олқылықтың орнын толтыру деген сөз. Себебі, уран өндірісі бойынша әлемде көш бастап тұрған елдің бірде-бір атом электр станциясын салмауы мүлдем ақылға қонбайды. Екіншіден, бұл қадам Қазақстанның абырой-беделін нығайта түседі. Біз атом станцияларын салу арқылы техникалық интеллигенцияның жаңа буынын қалыптастырамыз. Тиісінше, мемлекеттік саясаттың түпкі мәнін өзгертеміз. Осыны қаперден шығармаған жөн.

Тағы бір өте маңызды тақырып – жер қойнауында сирек кездесетін металдар. Болашақта ондай материалдарға деген сұраныс арта береді, алдағы бес жылдың өзінде бұл сұраныс екі есе өседі. Осы ретте, Қазақстан үшін тағы бір мүмкіндік ашылады. Еліміз жер қойнауында сирек кездесетін минералдар қоры бойынша әлемдік көшбасшылар қатарына қосылуы әбден мүмкін. Қазақстан стратегиялық маңызы бар осы саладағы өз рөлін күшейту үшін АҚШ, Қытай, Ресей, Оңтүстік Корея, Жапония елдерімен және Еуропа Одағының бірқатар мемлекетімен ынтымақтастығын дамыта бастады.

– Тағы бір тақырыпқа ойыс-сақ. Жұртты бұрыннан толғандырып жүрген мәселелер бар. Мысалы, кейбір ірі бизнес өкілдерінің өмірі сән-салтанатқа толы. Олар қалталы азаматтардың да, қарапайым адамдардың да қамын ойлап өмір сүруді қашан үйренеді?

– Бизнес – кез келген елдегі экономиканың негізгі тірегі. Біз ұзақ жолды жүріп өттік. Осы жолда жұрт жеке меншік институтына ешкім қол сұқпауға тиіс екенін түсіне бастады.

Мен мемлекеттік билік жүйесінде жоғары лауазымды қызметтерді атқара жүріп, сөзбен де, іспен де ұлттық буржуазияның заңды мүддесін қорғауға тырыстым. Себебі, экономиканы өркендету және мемлекеттің қоғамдық негіздерін нығайту ісінде кәсіпкерлер елеулі рөл атқаратынын жақсы түсінемін.

Тарихи себептер мен ұлт болмысындағы ерекшеліктерге байланысты ірі бизнесмендеріміз қарапайымдылық, ұстамдылық сияқты қасиеттерге мән бере қоймайтыны рас.

Мен Швейцарияда жұмыс істеп жүргенде аса ірі әрі белгілі кәсіпкерлермен кездесулер өткіздім. Сол кезде олардың өз қаражатын өте үнемдеп жұмсайтынын жөне елден дараланып көзге түскісі келмейтінін көріп, таңғалдым. Миллиардтаған қаржысы бар адамдар қонақұйдің қарапайым бір бөлмесінде тұруға намыстанбайды. Жеке ұшақпен ұшақ түгілі, бірінші санаттағы орындарға да отырмайды. Бірақ, бұл – олардың бойында ғасырлар бойы қалыптасқан дағды.

Ал, біздің кәсіпкерлеріміз үшін қалыпты көрінетін өмір салты кейде қоғамның наразылығын ту-

дырып жатады. Мұндай жағдай көптеген елде бар. Сол үшін де қайырымдылық қызметі жұмыс істейді. Бұл – қоғам мен бизнес арасындағы өзара келісім іспеттес.

– Сіз Республика күні қарсаңында өткен азаматтарды мемлекеттік наградалармен марапаттау рәсімінен кейін кәсіпкерлермен жеке кездесіп, оларға наразылығыңызды ашық айттыңыз деп естідік. Құпия болмаса, әңгіме не туралы болды?

– Жаңа ғана сөз болған қайырымдылық туралы, отаншылдықты жасампаз іспен көрсету жөнінде сөйлестік. Бізге халық алдындағы жауапкершілігін жақсы білетін әрі соны терең түсінетін ұлттық буржуазия керек.

Себебі, халық болмаса, олар ешқашан табысқа жете алмас еді. Мен қоғамның игілігіне қызмет ету билік жүктеген міндет емес, мәртебелі парыз екенін тағы да олардың есіне салдым. Осы орайда, шетелде табысқа жетсе де, туған жерін ұмытпай, халқына көмектесіп жүрген ірі кәсіпкерлерді жақсы үлгі ретінде атап өттім. Ондай азаматтар ауқымды жобаларды жүзеге асырып жүр. Қалаларда инфрақұрылым салып, жөндеп, мұражайлардың, емханалар мен мектептердің құрылысын қаржыландырып жатыр.

Қазақстанда көп нәрсе өзгерді. Қоғамдық сана жаңғыра түсті, мемлекеттік басқару жүйесі жаңарды, саяси қайраткерлер ауысты. Ірі кәсіпкерлер ғана жүрісінен жаңылмай, бәз-баяғы қалпында келе жатыр. Бірақ, бұл, бір жағынан, биліктің бизнеске көзқарасы дұрыс екенін көрсетеді.

Кәсіпкерлердің бәрі бірдей мемлекеттің қолдауын дұрыс түсіне бермейді, әрдайым солай болуға тиіс деп қабылдайды.

Олар ауқымды жобаларды бастап алып, қит етсе Үкіметтен көмек сұрайды. Мен оларға «Бизнеспен айналысып жатқан сіздер ме, әлде Үкімет пе?» деп сұрақ қойдым.

Қитұрқы саяси ойындармен әуестеніп кеткен кейбір кәсіпкерлерді сынауға тура келді. Бизнесмендер ел экономикасын өркендету үшін жұмыс істеуі керек. Тіпті, кәсіптің жілігін шағып, майын ішкен Илон Масктің өзі саясатқа белсенді араласпау туралы шешім қабылдады.

Отандық бизнес өкілдері тарихымызда бұрын-соңды болмаған алапат тасқын кезінде елдік істен шет қалған жоқ, апат салдарын жоюға қаржылай көмек көрсетті. Бұл – қуанарлық жағдай.

Мен қайырымдылықпен айналысып жүрген азаматтарды қолдау үшін арнайы «Мейірім» орденін енгіздім. Елге жанашырлық көрсетіп, әлеуметтік жауапкершілік танытқан кәсіпкерлер биылдан бастап осы жоғары наградаға ие болады. Осылайша, олардың қоғам алдындағы абырой-беделі мен мәртебесі айқындалады.

– Тағы бір өзекті тақырып. Қаңтар оқиғасына қатысқан бірқатар азаматқа байланысты сот процесі туралы ақпарат БАҚ беттерінде былтыр ара-тұра жарияланып тұрды. Тергеу амалдары әлі жүріп жатыр ма?

– Бұл тақырыпқа қатысты негізгі мән-жайдың бәрі әлдеқашан белгілі болды. Сол оқиғалар бойынша тергеу жүргізу кезінде құқық қорғау органдары азаматтық қоғам өкілдерімен тығыз байланыста жұмыс істеді. Бірқатар қоғамдық комиссия құрылып, оған белгілі заңгерлер жетекшілік етті. Мұндай қадам жұмыстың бейтарап ұстаныммен жүргізілуіне, сол арқылы барлық оқиғаның ақ-қарасын анықтауға мүмкіндік берді. Осы орайда, азаматтық жауапкершілік танытып, кәсіби біліктілігін көрсеткені үшін оларға ризашылығымыз білдіргім келеді.

2022 жылдың наурыз айында Парламентте арнайы қоғамдық тыңдау өтіп, бұл оқиғаға және еліміздің конституциялық құры-

лымын бұзбақ болған қылмыскерлердің әрекетіне егжей-тегжейлі баға берілді.

Иә, кейбір сот процестері, сондай-ақ, қаңтарда ұрланған көптеген қаруды іздестіру жұмыстары әлі жалғасып жатыр. Сол күндері қылмыскерлер үш мыңнан астам қару-жарақты иемденіп кеткен еді. Бірақ күштік құрылымдардың арқасында қару-жарақ жасырылған қоймалардың көбі табылды.

Қаңтар оқиғасын талқылайтындар көбінесе сол кездегі дағдарыстың түпкі мәнін түсінуге еш пайдасы жоқ дүниелерді қазбалап кетеді. Сол үшін оларды кінәлауға да болмас. Дегенмен, ақиқат жолында ешқашан қызбалыққа салынбау керек. Алматыдағы аласапыран туралы жиі айтылып жатады, мұны түсінуге де болады. Бірақ, зұлымның сиқырлы таяқшасымен жасалғандай адам сенгісіз жағдайлар болғанын да естен шығармау керек. Нақтырақ айтқанда, бүлікті ұйымдастырушылардың әмірімен бір мезетте он екі қалада жаппай тәртіпсіздік белең алды. Оның арты қаскөйлердің көптеген облыс әкімдіктері мен құқық қорғау органдарының ғимараттарын басып алуына әкеп соқтырды.

«Төңкеріс» жасауға әбден машықтанған мамандардың жетекшілігімен тәртіпсіздікті ұйымдастырушылар Үкіметтің жанар-жармай бағасын өсіру туралы шешімін желеу етіп, адамдарды жаппай шеруге шығуға итермеледі. Сосын азаматтардың, мемлекеттік қызметшілердің, бір таңғаларлығы, күштік құрылым қызметкерлерінің едәуір бөлігінің арасында дүрбелең туғызды. Олар қару-жарақ пен құпия құжаттарды қараусыз қалдырып, жұмыс орындарын тастап, кете бастады. Ұлттық қауіпсіздік комитетінің және Ішкі істер министрлігінің кейбір басшылары сын сағатта Отан алдындағы адалдығын сақтап қала алмады, кәсіби деңгейі де төмен екенін көрсетті.

Осындай жағдай, әсіресе, бүлікшілердің басты нысанасы болған Алматыда анық байқалды. Әскери қызметшілер мен қала тұрғындары қатты қорлыққа ұшырады. Әкімшілік ғимараттар, сауда орталықтары, дүкендер мен банктер қирап, өртке оранып, тоналып жатты. Мұндай жүгенсіздікке қарсы төтенше шаралар қабылдау қажет болды. Қазір, арада біраз уақыт өткен соң, пиғылы арам әрі сана-сезімі таяз кейбір адамдар мемлекетіміздің елді құрдымға жібере жаздаған сұмдық берекесіздіктен аман қалғаны жайлы әңгімені әдейі айналып өтіп, қасақана ойына келгенді айтып жүр.

– Қаңтар оқиғасынан кейін сіз олигополияға қарсы күресті қолға алып, заңсыз иемденген активтерді мемлекетке қайтару жөнінде бастама көтердіңіз. Сол үшін Бас прокуратураның жанынан арнайы комитет құрылды. Бірақ, былтырғы Жолдауыңызда бұл құрылымның атауын Инвесторлардың құқығын қорғау жөніндегі комитет деп өзгерту туралы тапсырма бердіңіз. Жұрт бұл шешімді жете түсініпкірмей отыр. Мұндай қадам заңсыз активтерді елге қайтару тақырыбы осымен жабылды дегенді білдіре ме?

– Әрине, жоқ. Бас прокуратураның мәліметтеріне тоқталып өтейін. Заңсыз активтерді елге қайтару жөніндегі комитет үлкен жұмыс атқарып, олигополия өкілдерінен 1,3 триллион теңгеден астам қаржы өндіріп алды. Соның 1 триллион теңгеден астамы мемлекет қазынасына түсті. Арнайы мемлекеттік қордағы қаражат есебінен елімізде жалпы құны 482 миллиард теңге болатын 434 әлеуметтік және коммуналдық нысан салынып жатыр. Оның қатарында 227 сумен қамтамасыз ету, 183 денсаулық сақтау, 11 білім беру, 5 спорт, 8 инфрақұрылым нысанының құрылысы бар. Сондай-ақ, Павлодар, Арқалық, Балқаш қалала-

рындағы әуежайлар жаңғыртылып жатыр.

Жұмыс жалғаса береді. Активтерді сараптап, оның заңдылығын анықтау құзырлы органдардың күнделікті қызметінің бір бағытына айналды. Ең бастысы, барлық жұмыс ашық әрі әділ болуға тиіс. Енді бұл шаруаны бір орталықтан үйлестіріп жүргізудің қажеті жоқ. Жұмыс бір қалыпқа түсті. Сондықтан, алға қадам басып, инвесторлардың құқығын қорғауға баса мән беретін кез келді.

Активтері күмән тудырып, күдікке ілінген адамдардың көбі қаржысын елге инвестиция ретінде салуға ниет білдірді. Олармен жалпы сомасы бес триллион теңгеден асатын келісімдер жасалды. Бұл қаражаттың есебінен инвестициялық және әлеуметтік жобаларды жүзеге асыруды жоспарлап отырмыз. Оның ішінде туристік, көлік-логистикалық орталықтар, тау-кен, металлургия, энергетика секторларына қатысты жобалар бар. Әлбетте, білім беру, денсаулық сақтау, мәдениет, спорт салаларына, сондай-ақ, мұқтаж жандарды оңалту және әлеуметтік ортаға бейімдеу бағдарламаларын қаржыландыруға айрықша назар аударылады.

Бас прокуратура мен Үкіметтің алдында барлық жоспарларды және уағдаластықтарды орындау міндеті тұр. Бұл – аса маңызды жұмыс.

Заңсыз активтерді елге қайтару арқылы әлеуметтік әділдікті қалпына келтіру – конъюктура не болмаса жұртқа жағу үшін жасалған саяси науқан емес, бұл – мемлекеттің мызғымас ұстанымы. Өңгіме индульгенция немесе ымыраласып, астыртын келісім жасау туралы болып отырған жоқ, олай болуы мүлдем мүмкін емес.

Қазақстан әлем қауымдастығына халықаралық құқықты қатаң сақтайтын ел екенін көрсетіп келеді. Бірақ, кейбір «кәсіпкерлер» қоғамдық пікірді өз мүддесіне қарай бұрмалауға тырысады, шетелде жатып алып, өздерін саяси режимнің құрбаны етіп көрсетеді, «инвестор» ретіндегі құқығы тапталып жатқанын айтады. Біз заң аясында адал диалог жүргізуге дайынбыз. Өйткені, ұстанымдарымыздың дұрыс екеніне сенімдіміз. Қазақстан алдағы уақытта да заңдары инвесторларға қолайлы мемлекет ретіндегі мәртебесін нығайта береді.

– Кейбір оқырмандар әлеуметтік желіде сыбайлас жемқорлықпен күрес мемлекеттік саясаттың басым бағыты болудан қалды деген сыңайда пікір айтып жүр. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің дербес мәртебесі жойылғанын осының бір дәлелі ретінде көлтіреді. Бұл реформаның мәні неде?

– Мұндай пікірлерден хабарым бар. Оның бәрін дұрыс түсінбеушілік немесе кейбір «арам ойлы» адамдардың бос өңгімесі деп санаймын. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі дербес мемлекеттік орган ретінде өзіне жүктелген міндетті табысты орындады. Оған кіне арта алмаймыз. Ұлттық қауіпсіздік комитеті де жемқорлықпен күреседі. Екі мекеменің бір міндетті қабаттаса атқаруы мемлекеттік маңызы бар жұмысқа кесірін тигізе бастады.

Сыбайлас жемқорлықпен барлық деңгейде күресу мемлекеттік саясаттың басым бағыты болып қала береді. Бұған қатысты ешқандай күмән тумауға тиіс.

Қабылданған шешім қатардағы жемқорларды ғана емес, қылмыстық әрекеттің идеологтары мен ұйымдастырушыларын да жауапқа тартуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, қылмыстың алдын алу үшін түсіндіру және ағарту жұмыстарына әдеттегідей айрықша назар аударылады. Қазір бұл – мемлекеттік қызмет істері агенттігінің құзырындағы міндет. Жалпы, жемқорлықтан аулақ болу қажеттігін балалар-

дың құлағына жастайынан құя берген жөн. Бұл жерде мектептер, қоғамдық ұйымдар, белсенді азаматтар, әсіресе, ата-аналар шешуші рөл атқаруға тиіс. Сол кезде елімізде жең ұшынан жалғасқан жемқорлыққа мүлдем төзбеу мәдениеті қалыптасады.

Ұлттық қауіпсіздік комитеті санмен әуестенбей, сапаға мән беріп, жемқорлыққа қарсы нақты жұмыс жүргізеді. Сонда мемлекеттік қызметшілер құқық қорғау қызметкерлеріне жалтақтамай, батыл шешім қабылдайтын болады.

– Сіз Жолдауыңызда әлеуметтік жеңілдіктер тым көбейіп, масылдық пен алаяқтыққа жол берілгенін қатаң сынға алдыңыз. Жұрт иммиграцияға қатысты көзқарасыңызды да білгісі келеді...

– Қазақстан – әлеуметтік мемлекет. Денсаулық сақтау, әлеуметтік қамсыздандыру, ғылым және мәдениет саласына қатысты барлық міндеттеме толық орындалады. «Сырт көз – сыншы» деген сөз бар. Шетелдіктер, әсіресе, көрші мемлекеттердің тұрғындары біздің елдегі әлеуметтік қызметтің соншалықты дамығанына қызыға да, қызғана да қарайды. Соның ішінде кепілдік берілген тегін медициналық көмек және азаматтарға арналған көптеген жеңілдік бар. Тіпті, Қазақстанды «коммунизм орнаған» ел деп атай бастады.

Мысал ретінде, жекеменшік мектептердің иелері де ауқымды мемлекеттік субсидия алатын орта білім жүйесін айтуға болады. Барлық аймаққа жекеменшік мектептердің, балабақшалардың, оқу орталықтары мен үйірмелердің жұмысын қамтамасыз ету үшін «жан басына сәйкес қаржыландыру» қағидаты бойынша қомақты қаражат бөлу міндеті жүктелген. Бұған қоса, ауқатты кәсіпкерлердің меншігіндегі және ата-аналары балалардың оқу ақысына көп ақша төлеп отырған элиталық мектептерге де бюджеттен қаржы бөлінеді.

Бұл саланы мемлекеттен қаржыландыру жүйесінің өзін реформалау керек. Министрліктің бұрынғы басшылары енгізген бүгінгі бұрмаланған тәртіп бей-берекеттікке әкеп соқтырады, себебі, қазірдің өзінде қаражат жетпей жатыр.

Жекеменшік медицина саласында да осыған ұқсас ахуал қалыптасқан. Бұрын жекешелендірілген медицина мекемелері көбінесе күрделі құрал-жабдықтар сатып алмайды, тексеруден өту үшін науқастарды мемлекеттік емханаларға жібереді. Бірақ, ең бастысы, оларға шын мәнінде науқастардың санына қарай емес, «тіркелген» адамдардың санына қарай бюджеттен ақша бөлінеді және бұл «жан басына сәйкес қаржыландыру» деп аталады. Науқастардың санында мүлде нақтылық жоқ, тіркеу жұмыстары қалай болса солай жүргізіледі. Барлығы ашық болуға тиіс, осы саладағы үрдістің бәрін цифрландырған жөн.

Жалпы, бұл – күрделі мәселе, Үкімет бұған назар аударуға тиіс. Мен лауазымды тұлғалардың мұндай жағдайға жол беріп қана қоймай, мемлекет мүддесіне қайшы келетін нәрселерді «өз қолымен» жасағанына таңғаламын.

Бір сөзбен айтқанда, тиісті мекемелердің жөнсіз іс-әрекеттерінің кесірінен білім беру және денсаулық сақтау салаларындағы жеке кәсіпкерлік ұғымы бұрмаланып кеткен. Ахуалды түзеу қажет. Бюджеттен қаржы бөлінбесе, әлеуметтік нысандардың қиын жағдайға тап болуы мүмкін екенін түсінемін. Бірақ, жеке бизнесті түгелдей дерлік мемлекеттің мойнына артып қояға болмайды.

Сонымен бірге, медицина туризмі тұрғысынан алғанда Астана мен басқа да қалаларымыздың танымалдығы арта түскені көңіл қуантады. Дәрігерге қаралып, сапалы ем-дом алу

Жалғасы 6-бетте

ХАЛЫҚ ҚАЛАУЛЫСЫ АЯГӨЗ АУДАНЫНДА

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты, экономикалық реформа және өңірлік даму комитетінің төрағасы Сабиянов Нұртай Салихұлы қызметтік кестесіне сәйкес 2026 жылғы 7 қаңтарда Абай облысы Аягөз ауданының Аягөз қаласында, Ақшәулі және Мыңбұлақ ауылдарында халықпен кездесулер өткізіп, тұрғындардың өзекті мәселелері мен ұсыныстарын тыңдады.

Алғашқы кезекте халық қалаулысы Аягөз қаласындағы «Келе-

шек мектептер» ұлттық жобасы аясында жаңадан салынған білім нысанында болып ұстаздармен кездесу өткізді. Келесі кезекте үлкен залда тұрғындармен жолықты, жеке қабылдау өткізді.

Аягөз қаласында Семей ядролық полигонынан зардап шеккен азаматтарды әлеуметтік қолдауды жетілдіру, тұрғын үй кезегіндегі азаматтарды баспанамен қамтамасыз ету, көшелерді жөндеу және асфальт төсеу, жедел жәрдем қызметін аудандық ауруханаға беру, ауыл шаруашылығымен

айналысатын азаматтарға жеңілдетілген несие беру мәселелері көтерілді.

Сондай-ақ, білім саласын қаржыландыруды аудандық бюджетте қарастыру, кен орындарында экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және басқа да ұсыныстар айтылды.

Сонымен қатар, азаматтарды жеке қабылдау өткізілгенде тұрғындар бірқатар мәселелерді көтерді. Халық қалаулысы әр қайсын жеке тыңдап, жүйелі жұмыстар жүргізілетінін жеткізді.

Ақшәулі ауылында мектепке спортзал салу, жедел жәрдем көлігін жаңарту, дәрігермен қамтамасыз ету, ауыл шаруашылығын дамыту, жеңілдетілген несие беру, мал соятын алаңды ретке келтіру мәселелері көтерілді.

Мыңбұлақ ауылында 28 шақырым жолға асфальт төсеу, дәрігерлік амбулаторияға маман тарту және жедел жәрдем көлігімен қамтамасыз ету, тұрғын үй салу, ауыл сумен қамту, ауыл шаруашылығын қолдауды күшейту, жеңілдетілген несие беру, мал соятын алаң ашу және мал қораларын тіркеу мәселелері бойынша ұсыныстар айтылды. Қашан да үлкенге құрмет, өнер мен руханиятқа қолдаушы болып жүрген атымтай азамат Нұртай ағамыз он жылдан астам уақыттан бері өнерлерімен өрге жүзіп жүрген әжелер ансамблінің толық құрамын және музыкалық көркемдік жетекшісін алдағы уақытта Елордаға арнайы құрметті қонақ ретінде шақырып Парламент Мәжілісінің ғимаратын, Асрананың тарихи

және көркем жерлерін аралатып сый құрмет көрсету үшін қонаққа шақырды. Сүйер ұлына сүйсінген халық ізгі ұсыныс, ақ ниетке қол соғып қошеметін білдірді.

Аудан орталығында да, ауылдарда да кездесулер ашық форматты өтті. Әр кім көкейлеріндегі көп сұрағын жеткізіп, мәселелерін ашық айтып жеткізді. Кездесулерге қатысқан тұрғындар тарапынан қай уақытта да қалың бұқарамен тығыз қарым-қатынаста жұмыс жүргізіп, халық көтерген мәселелердің нақты шешілгенінше жүйелі жұмыс жүргізіп өңірдің дамуына зор серпін, мол күш-жігерін жұмсап жүрген Нұртай Салихұлына алғыстарын білдірді.

Ермек Тұрсынұлы

АЛҒЫС БІЛДІРСЕМ ДЕП ЕДІМ

Мен, Жеңісхан Қонаева, Аягөз ауданының тұрғыны ретінде ЖШС «АҮІМ» ұжымына шын жүректен алғысымды білдіргім келеді.

Біздің ауданымызда жүріп-тұруы қиындық тудыратын 1 топ мүмкіндігі шектеулі жандарға арналған инва-такси арнайы әлеуметтік қызметінің жұмыс істеп тұрғаны біз үшін үлкен қуаныш. Осындай маңызды әрі қажетті қызметті ұйымдастырып отырған мекеме басшысы Керимова Рауза Оразбаевна, диспетчер Ахметова Айнуір Еркиновна, «Газель» автокөлігінің жүргізушісі Мынбаев Қизат Байғабаловичке, жеңіл автокөлік жүргізушілері Бодиков Марат Барамбаевичке, Махметов Ертуған Советовичке, сондай-ақ, медициналық қызметкер Чалғынбаева Катифаға ерекше ризашылығымды

білдіремін.

Бұл орталықтың қызметкерлері күндіз-түні, уақыт таңдамай, бізге үлкен қолдау көрсетіп келеді. Поезддан күтіп алып, шығарып салу, ауруханаға жеткізу және тағы басқада қызметтері біз үшін аса маңызды. Өзім жиі медициналық мекемелерге баруға мәжбүрмін, ал аяғым жүрмейтін болғандықтан жеңіл көлікте отыру мен үшін өте қиын. Осындай сәттерде инва-такси қызметі маған үлкен көмек болып отыр.

Мүмкіндігі шектеулі жандардың жағдайын түсініп, шынайы жанашырлықпен қызмет көрсетіп жүрген «АҮІМ» ұжымының барша мамандарына зор алғыс айтамын. Еңбектеріңізге табыс, дендеріңізге саулық тілеймін!

Алғыс білдіруші: Жеңісхан Қонаева

БАЛАБАҚША-БАҚЫТ БАСПАЛДАҒЫ

Балабақша - бақыт баспалдағы, балабақша – бүлдіршінің, яғни жаңа басып, енді тілі шығып, жан - жағынан болжап, тани бастаған шағындағы мекен ордасы. Ал тәрбиеші – оның екінші анасы. Балабақшада берілген тәрбие - барлық берілген тәрбиенің бастауы. Себебі өмірге енді аяқ басқан кішкентай бүлдіршінің көңілін тауып, оның бір тұлға болып қалыптасуына өз үлесінді қосасың. Тәрбиеші - аса сабырлықты, шыдамдылықты, жылулықты қажет ететін кәсіп іесі. Балабақша – бақыт баспалдағы болса, тәрбиеші-сол бақшаның жүрегі. Қоғамда сан түрлі мамандықтар бар. Әр сол сан түрлі мамандықтың өз қиындығы мен қызығы бар. Сол сан түрлі мамандықтың ішінен мен тәрбиеші мамандығын таңдадым. Ол менің жанымға жақын. Әр баланың көңілін тауып, жүрегіне жылулық сыйлай білу - менің парызым. Осындай абыройлы міндетті атқара білу - мен үшін мәртебе. Осы қағиданы берік ұстансам, әрдайым еңбегім жемісті және маған деген сенім зор болмақ. Бала – тәрбиелеу менің өмірімдегі ең жауапты, ең маңызды міндет. Қазіргі заман талабына сай балабақшада дұрыс тәлім - тәрбие бере алсаң, ол ертен мектепке барып саналы тәрбие, сапалы білім алуға талпынады, тырысады. Яғни, осы тұста балабақша – баланың жүйелі түрде білім, тәрбие алатын баспалдағы. Біріншіден-шеберлікпен, шығармашылықпен оқу-қызметін жүргізе отырып, бөбектердің ынта-жігерін билеп, өз ерік-қалауымен білімге деген құштарлығын оятып, тәрбиенің сан түрін, бөбектердің жүрегіне ұялата жүріп тәрбиеші болу бақыт деп ойлаймын. Бала қоршаған ортамен танысып, ең бірінші білім алатын орны, ошағы. Сондықтан тәрбиеші үнемі ізденіс үстінде болу керек. Бала – тәрбиесі бесіктен басталады демекші, отбасындағы берілген тәрбиемен балабақша тәрбиесін ұштастыра білу керек. Тәуелсіз еліміздің саналы ұрпақтарын тәрбиелеуде елін, жерін, ата-анасын құрметтейтін азамат болып өсуіне үлесімізді қосуға аянбайық.

«Сары-Арқа жалпы орта білім беретін мектебі» КММ жанынан құрылған шағын орталық тәрбиешісі: Ахметова Айгерим Нұрғазықызы

ХАБАРЛАНДЫРУ

ЖК MIRYILDIZ KZ Ltd, ҚР Экологиялық кодексінің 96 бабына сәйкес 2026 жылғы 10 ақпан, сағат 14:30-де, Абай облысы, Аягөз ауданы, Емелтау кенті, Емелтау ауылы, Кобдикова 11 (Әкімдік ғимараты) мекенжайлары.

«Абай облысының №3080 учаскесінде 2025 жылғы 5 қаңтар №3080-ЕЛ барлау лицензиясы бойынша арналған қатты пайдалы қазбаларды барлау жоспары үшін КОРБ, РЕТН, ҚББ, ӨЭББ, ІсЖ» бойынша ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдау өткізеді. Жобалық құжаттама пакетімен Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі сайтында, сондай-ақ ЖАО «<https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>» сайтында танысуға болады.

Барлық ескертулер және / немесе ұсыныстар Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі сайтында, сондай-ақ prirodnyye_resursy obl.abay@mail.ru қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірмейтін мерзімде қабылданады.

Төтенше жағдай және (немесе) шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин енгізілген жағдайда әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар, қоғамдық тыңдаулар онлайн режимде өткізіледі.

Белсенді сілтеме: <https://us04web.zoom.us/j/9168292148?pwd=QXhkdWgwOHUvNG1kN0lUUmJb1ZWdz09> немесе конференция идентификаторы: 916 829 2148. Кіру коды: 6n71D5.

Қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады esoproject.companu@bk.ru және + 7 (702) 557 40 58 телефондары бойынша алуға болады.

Ұсынылған қызмет түрінің операторы: ЖК MIRYILDIZ KZ Ltd, БСН: 240940901105, Астана қ., Есіл а., Сығанақ көш., 43., 2г. тел: +7 777 906 66 66

Жобаны әзірлеуші: «Есо Project Companu» ЖШС, БСН: 200540023731, Ақтөбе облысы, Ақтөбе қ. А., Ақтөбе қ., Тургенева 3В, және тел- + 7 (702) 557 40 58.

Әсер ету аумағы: №3080 учаскесі - Абай облысы, Аягөз ауданы, Емелтау кенті, Емелтау ауылы

Учаскенің географиялық координаттары: №3080 учаскесі, 47°12'32.45"с.ш. 78°7'37.92"в.д.

Әсер ету аумағының географиялық координаттары: Емелтау ауылы, 47°43'38.81"с.ш 77°27'32.94"в.д

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ЧК MIRYILDIZ KZ Ltd, в соответствии с требованиями статьи 96 Экологического кодекса РК, сообщает, что в 14 час 30 мин. 10 февраля 2026 года по адресу: область Абай, Аягөзский район, Емелтауский с.о., с.Емелтау, ул. Кобдикова, 11 (Акмата с. Емелтау), состоятся общественные слушания в форме открытого собрания по проекту «РООС, НДВ, ПУО, ПЭК, ППМ для Плана разведки Твердых полезных ископаемых на участке Такыр в области Жетісу и области Абай по Лицензии на разведку №3080-ЕЛ от 05 января 2025 года.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов, а также сайте МНО «<https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat>».

Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов, а также prirodnyye_resursy obl.abay@mail.ru

В случае введения чрезвычайного положения и (или) ограничительных мероприятий, в том числе карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера, общественные слушания проводятся в онлайн-режиме. Активная ссылка проводимых общественных слушаний <https://us04web.zoom.us/j/9168292148?pwd=QXhkdWgwOHUvNG1kN0lUUmJb1ZWdz09> или Идентификатор конференции: 916 829 2148 Код доступа: 6n71D5.

Дополнительную информацию можно получить по адресу: esoproject.companu@bk.ru и по телефонам + 7 (702) 557 40 58.

Оператор намечаемой деятельности ЧК MIRYILDIZ KZ Ltd: БИН: 240940901105, Республика Казахстан, г.Астана, район Есиль, улица Сығанақ, здание 43, н.п. 2г. тел: +7 777 906 66 66

Разработчик проекта: ТОО «Есо Project Companu», БИН: 200540023731, Актюбинская область, Ақтөбе г.а., г. Ақтөбе, Тургенева 3В, тел: +7 (702) 557 40 58.

Территория воздействия: участок разведки №3080 – : область Абай, Аягөзский район, Емелтауский с.о., с.Емелтау

Географические координаты участка: участок разведки №3080, 47°12'32.45"с.ш. 78°7'37.92"в.д.

Географические координаты территории воздействия: село Емелтау, 47°43'38.81"с.ш 77°27'32.94"в.д

Өткен жылы аудан тұрғындарына алғашқы саны та-
рағанына 95 жыл толған «Аягөз қаламгерлерінің қара-
шаңырағы» саналатын бұл басылым талай тарихты
тасқа басып қалдырған тағылымды ақпарат құралы.
Қателеспесем биыл 2026 жылы «Аягөз жаңалықтары»
атауын иеленгеніне де 30 жыл толады. Алпысыншы
жылдардың орта шенінен ары қарай осы басылымды үз-
бей алып келе жатқан оқырмандарының бірімін деп айт-

сам артық болмас. Өңірдің өткені мен бүгінін сабақтас-
тырып, еліміздегі ақпарат айдынында да өзіндік орны
бар екенін дәлелдеп келе жатқан басылымға өркендеулер
тілеймін. Өзін аягөздікпін деп есептейтін әр шаңырақта
«Аягөз жаңалықтары» газеті болғаны өскен өңірге деген
құрметінің бір көрінісі деп білемін. «Аягөз жаңалықтары»
Аягөздің жаршысы. Барлық тұрғындарды газетке жазы-
лып туған жеріміздің патриоты болуға шақырамын.

АУЫЛЫМ, АУЫЛДАСТАРЫМ, ЗАМАНДАСТАРЫМ

1965 жылдың шілдесінде Тал-
дықорған облысынан Ақши сов-
хозына үш отбасы көшіп келдік.
Күзде екі отар тоқты, бір отар қой
бақтық. Совхоз директоры Хасе-
нов Нұрахмет совхозға үш жылда
48 отбасыны көшіріп алып келді.
1966 жылы совхоздың орталығы
Сарыарқа жаңадан салынған бо-
латын. Семейден педагогикалық
институттың студенттері алғашқы
он үйді салды. 1967 жылы МТМ
жаңа үйлер, сауда орталығын
салды. Совхоздың Автопаркін жа-
ңадан салды. 1968 жылы қыркүйекте
денсаулығына байланысты
демалысқа шығып, оның орнына
сол кездегі совхоздың агрономы
Есімханов Мағауия уақытша ди-
ректор болды. 1969 жылы наурыз
айынан совхоз директоры мінде-
тін Ермұхамет Мекен атқарды. Ол
кісі де іскер басшы екенін көрсет-
ті. Қыста малшыларды ат шана-
мен аралайды. Сондай атқұмар
адам еді. 1970 жылы қой төлдету
уақытында сахманға үш зейнет-
кер ақсақалдар мен Ақансері де-
ген жігітті алып келді. Содан кейін
төрт кішкентай әрі омыраудағы
баласы бар әйел, бір баласы жоқ
әйел, совхоз директорының әйе-
лі, бас дәрігердің әйелі, бас есеп-
шінің әйелі, директордың хатшы-
сы, екі бухгалтер әйел, төрт әйел
қой бағады. Біреуі кезекпен бала
бағады. Сол жылы қой күйлі бо-
лып, жақсы төлдеді. 100 қойдан
120 - дай қозы алдық.

Бір күні Ақансері директор-
дың қара қасқа атын ұстап мініп
алды.

- Ақан, қоя бер, - деп едім,
- Бір саспа, көрсетпей мінемін,
- деді.

Бір күні Тасеткелде қой бағып
жүрген Ақанды совхоздың дирек-
торы көріп қояды. Ауылға, келе
сала айқайға басады.

- Қатынымды оны алдың,
атымды оны алдың. Енді бір күні
түс мәшинеден дейсің ғой, - деді.
- Ағатай, кешіріңіз, - деп кеші-
рім сұрадым.

Сейтіп ат бағатын кісіні жібе-
ріп, атты алып кетті. 1972 жылы
Комсомол жастар бригадасына
бригадир болып сайланды. Ком-
сомолды Әміров Айтказы өткізді.
Біз төртінші фермаға қойшы бол-

дық. 1973 жылы совхозға Сапа-
хов Қаймолла директор болып
келді. Ол кісі жұмыс тәжірибесін
көрсетті. Ауданға барып жүріп, ау-
данда жоқ Мәдениет үйін салдыр-
ды. Асхана, қонақ үй құрлысын да
аяқтатты. 1977 жылы күзде Нұра-
линов Тоқтарбек директор болып
келді. Ол кісі де біршама жұмыс-
тар атқарды. 1980 жылы Сүлей-
менов Ғазиз директор қызметке
кірісті. Ол кадр саясатын жолға
қойып, совхозымызды миллион-
ер совхозға айналдырды.

Мен 1977 жылы жылқы бағуға
шықтым. Кезінде совхозды бал
қымызымен тамсандырған Айт-
жамал апамыз. Сол кісінің ізін
жалғастырушы Күбән, Әлия. Өр-
біреуі отыздан алпыс бие сауып,
күніне 300 литр қымыз сауып, Ая-
гөздің сүт зауытына арнайы ма-
шинамен апарып, өткізіп тұрады.
Сөйтіп, 13 жыл бойы бие сауып,
еңбек еттік.

Бір күні үйге Бекентуров Қа-
деш келді.

- Ат бар ма? Болса мені екі үш
күн далаға шығарып, аралатып
кел - деді.

Содан жылқыға барып, жуас
қара айғыр бар еді, соны ұстап
мінгізіп, екеуіміз Үшбастауды,

Теріскейді араладық. Сол жерде
елік жатыр екен. Аттан түсіп, атып
едік, екі ат мылтықтың дауысынан
үркіп тұра қашты. Бір уақытта бі-
реуі аунап, ер тоқымы бауырына
түсіп, тұрып қалды. Содан ұстап
алып, сол күні Қайрақты егістігіне
барып қондық. Ертеңінде Тасқа-
ра жақтарды аралап, Үшбастауға
келіп, Бекештікіне қондық. Оның
ертеңінде Бесшоқыны аралап,
Алмас қыстағынан шай ішіп, түс-
тен кейін қырманға қарай шық-
сақ, тауда күнгейлеп алдымызда
түлкі жатыр екен. Мен Қабдешті
қамшымен түртіп қалып, түлкі
жатыр дедім. Ол бесатармен ат-
қалы жатқанда, терісін бүлдіре-
сің дегенімше, түлкі қашып кетті,
жалды асқанша атқыладық, бір оқ
та тимеді. Сонымен үйге қайттық.
Алдында асқанша ауырып жүр
деген досым, содан жазылдым
дейді. Қазақ айтады: «Атқа мін-
сең, ауырмайсың, Атпен ауырсаң
жазылмайсың».

Бір күні Кәрімханның бір та-
йыншасы жоқ болып, соны іздеу-
ге шығады. Атқа мініп, мойнына
мылтығын асып алып, әйелі Ма-
панға айтады:

-Үйде менің қалтамда оқ бар,
соны алып бер дейді, қараса оқ

бар екен, соны алып береді. Со-
дан кейін Жындыөзекке барып,
малын тауып, қайтарда бір төбе-
нің басында қара құр отыр екен.
Соны атайын деп аттан түсіп, ат-
тың тізгінін білекке іле сап, атып
қалады, бірақ тигізе алмайды.
Екінші оқты салып, ата берген-
де ат тартынып қалып, мылтық
аспанға атылып кетеді. Қара құр
ұшып ол кетеді. Үйіне келіп:

- Сен дұрыс оқ бермей, атал-
май қойдым, - деп әйеліне ұры-
сып отыр екен.

Мен бір жұмыспен барып
едім, болған жағдайды маған ай-
тып берді. Сонда мен оған:

- Е, жаман мерген ата алмай
атынан көріп, қайтып кеп қаты-
нынан көріп отыр екен ғой - деп
әзілдедім.

Ашуланып отырған Кәрімхан
мәз болып күліп, қазір кездескен
сайын бір айтып күліп алатын ес-
телік оқиға болды.

Асқар менен Жексенғали
екеуі құрдас еді. 2000-ыншы
жылы комбайнның жатқасын
жөндеп жатса, Жексенғалидың
аяғын сол жатқа басып қалады.
Оны шығарып алып, сонда Жек-
сенғали айтады:

- Бидайдың уына салдың, өл-
медім, шөгірткенің уына салдың,
өлмедім, жатқы кеп аяғымды
басты өлмедім, енді тіпті өлмей-
мін, - депті.

Содан Асқар: «Әй, осы зей-
неткерлік жасқа жете аламыз ба,
жете алмаймыз ба соны білмей-
мін.» - деген екен.

Сонда Жексенғали: «Сені біл-
меймін, өзім жетемін» - депті.

Асқарды ыза қылу үшін осы Са-
рыжомарт Тұртуылдан тарайды
ғой деймін депті. Сонда Асқар:
Сен де оттайы екенсің, - депті.

1997 жылы қараша айы. Та-
ңертен Сейілғазының Медеті:

- Сені ағам шақырып жатыр, -
деп келді.

- Неге? - дедім мен.

- Көк байталды білесің ғой,
соны бажасына соғымға берген,
қораға байлап қойғанбыз, қоз-
ғалмайды деді. Сіресең тұрып
қалған. 3-4 адам жүргізе алмай
қойдық, - деді.

Ұялғанымнан: - Мен не істей-
мін, - дедім.

- Бір келсе сенің қолыңнан ке-
леді деп шақырып отыр, - деді.

Қамшыны ала сап барып «ағзу
билләхи мина шайтонир роджим»
деп сауырынан тартып - тартып
жібердім. Байтал қарғып жүріп
кетті. Содан бері Мишка (Медет)
мені Кашпировский дейді.

Сол жылы желтоқсанда та-
ңертең Оралбек келді. жуас тор
биесі бар еді. Сол сіресіп жүр-
мей қойды деп, соған да қамшы
апарып, бисмиллямды айтып,
жүргізіп бердім. Сөйтсем, киелі
нәрсе қамшы екен. Негізі Қыран
бүркіт, Аққу құс, Үкі, Берен мыл-
тық, Дырау қамшы киелі болып
есептеледі екен. Ханнан сөз сұ-
рағанда Ханекен ДАТ деп қам-
шыны алдына тастайтын салт
бар. Жігіттің жігіті қамшыны екі
бүктеп қолына алыпжүреді. Бұл
оған айбар ғана емес, рух береді.
Өр қазақтың төрінде киелі қамшы
ілініп тұруы тиіс.

Сарыарқа Аягөздің шығысына
алпыс бес км жерде орналасқан.
Сарыарқадан шығысқа қарай
жиырма жеті шақырым жерде
Қаражал, Қушоқы деген жер бар.
Осы екеуінің Теріскейінен аққан
су Көпекті өзенінің басы болып
есептеледі. Көпекті өзені Ертіс-
ке құяды. Ертіс мұхитқа құяды.
Ал күнгейінен аққан су Қаражал,
Көктомар, Қушоқыдан аққан су
Ақтасқа келгенде қосылып, Балта
қара өзені деп аталып, ауылдың
тұсынан өткенде Еспенің суы қо-
сылып, Борлы өзені Аягөз суына
қосылады. Аягөз Балқаш көліне
құяды, сонда Сарыарқаның жері
биік дөң болып есептеледі. Негі-
зі Қарағанды, Жезқазған, Шығыс
Қазақстанның жерін Сарыарқа
дейді екен. Асан қайғы бабамыз
Жерұйықты іздеп Желмаяменен
келе жатып, сол тұсқа келгенде
аялдап, бетегелі дөңді жер екен.
Жылқы бітетін жер екен. Бірақ,
қатыны семіз, ері арық жер бола-
ды екен дейді.

Сарыарқаға ән арнаған Жан-
босынов Жанат, Ақылашынов
Алдаберен, Дайырбаев Ермек,
Байжұманов Қазыбектерге рах-
мет. «Сағынып талай жыр туар.
Оралар әлі сан жыршы. Өз ұлын,
өз ерлерін ескермесе, ел дағы
қайдан алсын, кемеңгерді...» -
деп Ілияс ақын жырлағандай:
өзімізден шыққан балалардың
жемісті жетістіктеріне шын қуа-
нып, әр уақыт тілекшілері болып
отырамын.

Замандас - құралпастарды
ойға алып, ауылымыздың көз
алдындағы тарихы мен құлағын
естіген, ортасында болған оқиға-
ларды да қағаз бетіне көгендедім.

Солтанмахмұт Баяхметов.
Сарыарқа ауылы

НАШАНОВ МАДЕНИЕТ РАМАЗАНОВИЧТИ МЕРЕЙ ТОЙЫМЕН ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ

Болат жол бойы-
ның майталманы,
әріптесіміз, кадр-
лар бөлімінің мең-
герушісі **Нашанов
Мадениет Рамаза-
новичті** алпыстың
асқарына шыққан
мерейлі мерекесі-
мен шын жүректен
құттықтаймыз.

Сіз кадрлар бө-
лімін басқарудағы
кәсіби шеберлігіңіз
бен біздің ұжымның
берекесі мен бірлі-
гін, ынтымағы мен
ұйымшылдығына,

өркендеуі мен дамуына күш жігеріңізді жұмсап
жүрген білікті қызметкерсіз. Сізге мықты денсау-
лық, отбасыңызға бақыт, кәсіби ісіңізде табыс, ал-
дағы күндеріңізге мол қуаныш тілейміз. Ұжым аты-
нан сізге алғысымызды білдірген ізгі тілектерімізді
жолдап, ықылас пейілімізді білдірген ізгі ниетімізді
қабыл алыңыз.

Алдағы уақытта да арман асқарлары мен мақ-
сат мұраттарыңызды бағындыра беріңіз.

Құрметпен Аягөз локомотив жөндеу депо-
сының директоры А.С.Тлеубаев,
кәсіподақ ұйымының төрағасы
Б.Бейсебаев, барлық әріптестер ұжымы.

ИБРАЕВ ОРАЗБЕК ДАЛЕЛБЕКОВИЧТИ МЕРЕЙ ТОЙЫМЕН ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ

Болат жол бойы-
ның майталманы,
әріптесіміз, кадр-
лар бөлімінің мең-
герушісі **Нашанов
Мадениет Рамаза-
новичті** алпыстың
асқарына шыққан
мерейлі мерекесі-
мен шын жүректен
құттықтаймыз.

Сіз кадрлар бө-
лімін басқарудағы
кәсіби шеберлігіңіз
бен біздің ұжымның
берекесі мен бірлі-
гін, ынтымағы мен
ұйымшылдығына,

өркендеуі мен дамуына күш жігеріңізді жұмсап
жүрген білікті қызметкерсіз. Сізге мықты денсау-
лық, отбасыңызға бақыт, кәсіби ісіңізде табыс, ал-
дағы күндеріңізге мол қуаныш тілейміз. Ұжым аты-
нан сізге алғысымызды білдірген ізгі тілектерімізді
жолдап, ықылас пейілімізді білдірген ізгі ниетімізді
қабыл алыңыз.

Алдағы уақытта да арман асқарлары мен мақ-
сат мұраттарыңызды бағындыра беріңіз.

Құрметпен Аягөз локомотив жөндеу депо-
сының директоры А.С.Тлеубаев,
кәсіподақ ұйымының төрағасы
Б.Бейсебаев, барлық әріптестер ұжымы.

АЯГӨЗ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ ГАЗЕТІ БИІКТЕН КӨРІНЕ БЕРСІН

Өткен 2025 жылдың ерекше бір
атаулы даталарының бірі Аягөз
қаламгерлерінің қарашаңырағы
менің сүйікті басылымымның 95
жылдығы болды. Тоқсан бес жыл-
дық тарихы бар осы басылымның
орны ерекше. Биыл бұл ақпарат
құралының «Аягөз жаңалықтары»
болып шыға бастағанына да 30
жыл. Халық газет бетінен үнемі
халықтың тыныс тіршілігін, өңірдің
сан қырлы тамаша жетістіктерін
оқып зор қуаныштарға бөленетін
осы бір жыл бойында газетке тілек
айтқан, алғыс атқан азаматтар,
оқырмандар қаншама! Газеттің
небір қиыншылықтарды бастан
өткізіп мойымай, сынбай бүгін 95
жасқа келуі үлкен ерлік емес пе?
Менің қайтыс болып кеткен ата-
анам осы газетті үзбей оқыйтын,
жыл сайын жазылатын.Қаншама
азаматтар шын ниетпен ағынан
жарылып тілегін білдіріп жатыр.
Абай облысының әкімі Берік Уә-
лидің, Қазақстан Республикасы
Парламент мәжілісінің депутаты
Дәулет Тұрлыхановтың, мәжі-
ліс депутаты Ринат Зайытовтың,
Қазақстан Республикасы Пар-
ламенті Сенаторлар кеңесінің
мүшесі, генерал-майор Нұржан
Нұрланбекұлының, Қазақстан
журналистер одағының төрағасы

Матаевтың,
осы азамат-
тардың тіле-
гіне менде
қосыламын.

Осы га-
зетке осы
уақытқа де-
йін қаншама
мақала бе-
ремін, оның саны жоқ.1996 жылы
осы газетке Ергазы Рахимовпен
(жазушы) және газет оқырман-
дарымен қандай қызықты әдеби
кеш өткізгенім есімнен кетпейді.
«Қозы Көрпеш-Баян сұлу» эпосы-
ның 1500 жылдығына байланыс-
ты «Махаббат мәңгі жыр» деген
тақырыпты Республикалық сайыс-
қа түсіп жүлделі 3-ші орын алдым.
Менің көптеген еңбектерімді ба-
ғалап осы «Аягөз жаңалықтары»
газеті мені Қазақстан журналистер
одағына өткізді, газет мені өсірд,
алға жетеледі, газетке айтар алғы-
сым шексіз.

Газет ұжымына зор жетістік
тілеймін. Ғасыр тойын биік дәре-
жеде өткізетініне кәміл сенемін.

Қазақстан журналистер
одағының мүшесі, Аягөз аудан-
ының «Құрметті азаматы»
Таңсық Орнақашқызы

«ҚАЗАҚСТАН ЖАҢҒЫРУДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІНЕ ҚАДАМ БАСТЫ»

Аяқталуы. Бастау 1-бетте

үшін көрші елдерден бөлек, тіпті, АҚШ-тың және Еуропаның кейбір мемлекеттерінің азаматтары Қазақстанға келіп жатыр.

Мемлекет мұғалімдерге және медицина саласының қызметкерлеріне өте жақсы қолдау көрсетті. Олардың жалақысы бірнеше есе өсіп, қоғамдағы мәртебесі де арта түсті. Бұл дер кезінде қабылданған орынды шешім болды.

Бірақ, алаяқтыққа жол берілмейді. Кеңес заманындағы түрлі аймақтық қақтығыстарға қатысқан «ардагерлер» әлі күнге дейін әлеуметтік жеңілдіктерді пайдаланып келеді. Мен халыққа Жолдауымда Кеңес Одағының күйрегеніне отыз жылдан астам уақыт өтсе де, «ардагерлер» күн өткен сайын көбейіп, неге екені белгісіз, жасарып бара жатқанын айттым.

Тағы бір мысал. Статистикаға қарасақ, Қазақстанда 740 мыңнан астам мүгедек адам бар екен. Еліміздің ешқандай қарулы қақтығысқа қатыспайтынын ескерсек, 20 миллион халқы бар мемлекет үшін мұның көптеу екеніне келісетін шығарсыз. Кезінде жауапты мекеме қызметкерлері мемлекеттен көмек алу үшін туыстарын, мәселен, гипертония диагнозы қойылған жақындарын мүгедектер қатарына қосып жаза салғаны анықталып отыр. Мұндай заңсыз әрекеттер аз емес. Сондықтан, Үкімет пен құқық қорғау органдарына осы салада тәртіп орнатуды тапсырдым.

Қандастар мәселесіне келсек. Өрине, мен сырттағы ағайынның тарихи Отанына оралғанын құптаймын. Бірақ, олардың қоғамымызға дұрыс кірігуіне қатысты мәселелерді шешу қажет. Былтыр Қазақстанға 16 мыңнан астам қандас көшіп келген. Соның ішінде еңбекке пайымды азаматтардың он бес пайызының ғана жоғары білімі бар. Сол себепті көбі Қазақстандағы әлеуметтік-экономикалық ортаға бейімделу барысында қиындықтарға тап болады. Олар негізінен Алматы облысының халық көп тұратын аудандары мен ауылдарына және Маңғыстау облысының Жаңаөзен қаласына қоныстанған. Орталық және жергілікті билік, сондай-ақ, құқық қорғау органдары бұл жағдайға назар аударуға мәжбүр болып отыр.

Мен былтырғы сұхбатымда Қазақстанда барлық азаматтың құқығы бірдей екенін, ешкімге ешқандай артықшылық немесе басымдық берілмейтінін айттым. Біз өркениетті, әділетті мемлекет құрып жатырмыз. «Заң үстемдігін» қамтамасыз ету, білімнің сапасын арттыру, мәдениетті болу, аянбай еңбек ету, тәртіпке бас ию және мемлекеттік рәміздерге құрметпен қарау арқылы ғана осы мақсатқа жетеміз. Еліміздің болашағы дарынды, бастамашыл әрі отаншыл жастардың қолында.

Мен мұны үнемі айтып жүрмін. Себебі, Мемлекет басшысы ретінде өскелең ұрпақтың жасампаз қуатына сенемін.

– **Елдің қорғаныс қабілеті айрықша маңызды екенін бәріміз білеміз. Бірақ, сарбаздардың өліміне қатысты оқиғалар әскери қызметтің беделін, Қарулы Күштеріміздің абыройын түсіріп жатыр. Сіз армиядағы ахуалды қалай бағалар едіңіз?**

– Мен әскери борышын өтеуге шақырылған сарбаздардың жарақат алуы мен қаза болуына қатысты оқиғаларды өркеніетті елге жат, теріс үрдіс деп санаймын. Бейбіт заманда мұндай жайттар болмауға тиіс. Бұл туралы барлық күштік құрылым басшыларымен жуырда өткен кеңесте де айттым. Қорғаныс саласына жауапты мекеменің басшылығын тәрбие жұмысын дұрыс қадағаламай отырғаны үшін сынға алдым. Армия жастарға қолдау көрсетіп, оларды еліміздің нағыз азаматы ретінде тәрбиелеп шығаруы керек. Командирлер әскери қызметшілер

ге үлгі-өнеге болуға тиіс. Әскерде әлімжеттікке, бұзақылыққа, рушылдыққа, жершілдікке орын жоқ, ондай жайттарға жол берілмейді. Мұның бәрін өзім жеке қадағалап отырамын.

Мен ахуалды түзеу үшін шұғыл шаралар қабылдау жөнінде бұйрық бердім. Дегенмен, қайғылы оқиғалар әскери бөлімшелердің бәрінде болып жатпағанын атап өткен жөн.

Тексеру жұмыстары, жалпы, әскердегі тәртіп қатаң сақталатынын көрсетті. Танымалдыққа ұмтылған кейбір блогерлер әскердегі шынайы ахуалға мүлдем жанаспайтын сөз таратып жүр. Олар армияны сарбаздар күн сайын дерлік қылмыскерлердің құрбанына айналып, қаза табатын жер ретінде көрсеткісі келеді.

Шын мәнінде, сарбаз болу – өзінді дамыту үшін тың мүмкіндіктерге ие болу деген сөз. Әскери борышын өтеп қайтқан жастар жоғары оқу орындары мен колледждерде тегін оқи алады.

Олар әскерде жүргенде сұранысқа ие мамандықтарды меңгереді. Келісімшартпен жұмыс істейтін әскери қызметшілер мен офицерлер әлеуметтік жағынан барынша қорғалған.

Армияда темірдей тәртіп болуға тиіс. Сарбаздар ант бергенде айтатын «Әскери қызметтің ауырталықтары мен қиыншылықтарын табандылықпен көтеремін» деген сөзден әскери өмірдің қатаңдығын айқын аңғаруға болады.

Әскери қызметтің абырой-беделін көтеру және еліміздің қорғаныс қабілетін арттыру – мемлекеттің басты басымдығының бірі. Қарулы Күштерімізді технологиялық тұрғыдан жаңғырту жұмысы қарқынды жүргізіле бастады. Былтыр Ұлы Жеңістің 80 жылдығына орай өткізілген әскери шеруді шетелдік саясаткерлер мен әскери қайраткерлер жоғары бағалады, бұл іс-шара армиямыздың заманауи қару-жарақпен және техникамен, соның ішінде Қазақстанда жасалған өнімдермен толық жабдықталғанын, сондай-ақ, әскери қызметшілеріміздің дайындығы өте жақсы екенін айқын көрсетті. Әскери бөлімшелеріміз ел ішіндегі және халықаралық деңгейдегі жаттығуларда тамаша нәтижеге жетіп жүр. Қазақстанда колледждерден бастап университетке дейінгі білім және ғылым мекемелерін түгел қамтитын ұлттық әскери мектеп қалыптасты.

Жуырда Тараздағы мамандандырылған әскери мектепке бардым. Онда әлеуметтік жағынан осал топтағы отбасылардан шыққан балалар оқиды. Бұл – жақсы бастама. Мен осы мектепке аты аңызға айналған батырымыз Бауыржан Момышұлының есімін беру туралы шешім қабылдадым. Облыс орталығының бәрінде осындай мектеп ашу туралы тапсырма бердім. Бұл білім мекемелерінде бүкіл еліміз мақтан тұтатын сардарлар мен генералдар тәрбиеленіп шығатынына сенімдімін.

– **Тағы бір өткір тақырып – көлік апаты. Өкінішке қарай, жыл сайын жол-көлік оқиғасының салдарынан мыңдаған адам қаза болады. Сіз Жолдауыңызда да бұл тақырыпқа тоқталып, мәселені ретке келтіруді талап еттіңіз. Оң өзгерістер бар ма?**

– Бұл – көптеген ел үшін өте өзекті мәселе. Басты себептің бірі – автокөліктің көбеюі. Еліміздегі автокөлік саны былтырдың өзінде 300 мыңға, ал, соңғы бес жылда 1,7 миллионға көбейді. Оның үстіне, шамамен 3 миллион транзиттік автокөлік еліміздің аумағы арқылы өтеді. Автокөлік көбейген сайын, жол үстінде апат болу ықтималдығы арта түседі.

Ішкі істер министрлігі құқық бұзушылықты анықтау және оның жолын кесу жұмыстарын жандандыра түсті. Инфрақұрылым

жетілдірілді, бақылау күшейді. Айыппұлды өсіру туралы шешім де, ең алдымен, жол қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін қабылданды.

Соның нәтижесінде ахуал жақсарып келеді, көлік апаттарынан болған адам өлімі 9,4 пайызға азайды. Алайда, қоғам жол ережесін сақтауға немқұрайлы қараса, қолға алынған шаралардың ешқайсысы тиісті нәтиже бермейді. Түптеп келгенде, жүргізушілер қарапайым, бірақ өте маңызды талаптарды сақтамағандықтан, жан түршігерлік апаттар болып жатады. Бұл жағдай көлік жүргізушілерінің жол ережесін білмеуінің немесе оны біле тұра елемейтінін кесірінен орын алады. Дәл осындай жауапсыз жүргізушілер адам өліміне әкеп соқтыратын апаттарға себепкер болады.

Кейбір дамыған елдерде көлік апаттарының алдын алу үшін жаңа тұжырымдама енгізіліп жатыр. Соған сәйкес әр адам полиция қызметкерлеріне ұсталып қалудан қорыққандықтан емес, өзінің және басқа адамдардың қауіпсіздігін ойлағандықтан жол ережесін сақтауға тиіс.

Бұған қоса, осы салаға жаңа технологияларды, соның ішінде жасанды интеллектің кеңінен енгізген жөн. Біз көліктер тоқтаусыз жүретін көшелер саламыз. Сондай-ақ, қоғамдық көліктердің қауіпсіздігіне айрықша назар аударамыз. Себебі, автобустардың жол апатына ұшырауы азиядың орнына көбейіп барады.

– **2025 жылдың екінші жартысы еліміздің сыртқы саясатындағы маңызды оқиғаларға толы болды. Сіз қысқа мерзім ішінде Бейжіңде, Вашингтонда, Мәскеуде, Анкарада, Абу-Дабиде, Ташкентте, Душанбеде, Бішкекте, Ашхабадта және Токиода болып қайтқан әлемдегі санаулы қайраткердің бірісіз. Өзіңізді ірі халықаралық қақтығыстарды шешу үшін ара ағайын болуға арнайы шақырады деген де болжамдар бар. Бұл туралы не айтар едіңіз?**

– Сыртқы саясатқа қатысты жоғары деңгейдегі іс-шаралардың көптігі Қазақстанның абырой-беделі өсіп, халықаралық құқық субъектісі ретіндегі рөлі арта түскенін көрсетеді. Шетелге жасаған сапарларымынан бөлек, Азия, Еуропа және Таяу Шығыс аймақтарындағы ықпалды мемлекеттердің басшылары Астанаға сапармен келді.

Әрбір келіссөзде экономикалық және инвестициялық ықпалдасуға, әлемдік аренадағы қарым-қатынасқа қатысты маңызды мәселелер көтеріледі. Былтыр экономикамыздағы басымдық берілген салаларды дамыту үшін жалпы сомасы 70 миллиард доллардан асатын құжаттарға қол қойылды.

Қазақстан Еуразия кіндігінде орналасқан ел ретінде, әсіресе, қазіргі алмағайып заманда түрлі үдерістен сырт қалмауы керек. Біздің халықаралық қатынастағы негізгі мәселелер туралы өз көзқарасымыз, нақты ұстанымымыз болуға тиіс. Сондықтан, мен БҰҰ Бас Ассамблеясының мерейтойлық сессиясында осы әмбебап жаһандық ұйымды реформалауға қатысты Қазақстанның ұстанымын егжей-тегжейлі айтып өттім.

Халықаралық дау-дамайларда ара ағайын болатын ешқандай ойым жоқ, сондай-ақ, бірқатар елдердің ұсыныс-пікіріне қарамастан, БҰҰ-дағы жұмысқа қайта оралатын ниетім де жоқ. Бірақ, жабық кеңестер мен пікірталастарға қатысамын, оның үстіне бірқатар мемлекет басшылары менің пікірімді білгісі келеді. Мен үшін осы маңызды жұмысты бұқаралық ақпарат құралдарында жариялаудың еш қажеттігі жоқ, себебі популизмнен аулақпын. Бұл ұстанымым жабық кеңестерге қатысушылар үшін де маңызды болса керек.

– **Жаңа жыл қарсаңында**

Кремльде Тұңғыш президент Нұрсұлтан Назарбаев Ресей басшысымен тағы да кездесті. Кремльге қарасты ақпарат құралдары бұл жайында кеңінен мәлімет таратты. Кездесу туралы көптеген пікір айтылып, өсек-аяң өрбіді. Тіпті, Қазақстанда 2029 жылы болатын билік транзиті туралы сөз қозғалыпты, Назарбаев Владимир Путиннің тікелей қолдауымен сол істе ең басты рөл атқарғысы келеді екен деген алып-қашпа әңгіме шықты. Сіз былтырғы сұхбатыңызда Тұңғыш президент партияның ірі қайраткері ретінде көп уақытын өткізген Мәскеуді сағынатын болар, сондықтан ол жаққа жиі барады деп түсіндірген едіңіз. Дегенмен, көптеген азамат Сіздің осындай «саммиттерге» шынайы көзқарасыңызды білгісі келеді.

– Тұрақты түрде өткізіліп жүрген кездесулер бейресми сипатқа ие. Мұны Ресей президентінің өзі де атап өтеді. Таяуда өткен Санкт-Петербургтегі басқосуда Владимир Путин маған Нұрсұлтан Назарбаевты оның өтініп сұрауы бойынша қабылдайтынын айтқан еді.

Ресей президентінің ерекшелігі: ол достарымен және әріптестерімен жылы қарым-қатынас құра біледі. Жұмысы өте қарбалас болса да, сенбі күні Қазақстанның Тұңғыш президентімен асықпай әңгімелесуге уақытын бөледі. Ол Нұрсұлтан Назарбаевты Еуразиядағы ықпалдастық үдерісінің бастауында тұрған тәжірибелі саясаткер ретінде бағалайды. Ресей бұл үдерісте жетекші рөл атқарып отыр. Кремльдегі кездесу Владимир Путиннің адамгершілігі жоғары екенін көрсетеді.

Ондай әңгімелер барысында не айтылғаны маған қызық емес, бұл туралы ешқашан сұрақ қоймаймын.

Ал, Нұрсұлтан Назарбаевтың жеке басына келер болсақ, мен оны қазіргі қазақ мемлекеттігінің негізін қалаған тұлға деп санайтынымды бірнеше рет айттым. Оның мемлекеттік институттарды және экономиканың нарықтық тетіктерін құру, жаңа астана мызды салу жолындағы еңбегін бәрі біледі. Өзіңізге мәлім, біз Қазақстанды Әділдік, Заң және Тәртіп орнаған ел еткіміз келеді. Сондықтан, ешкімді алаламай, әр азаматтың еңбегін әділ бағалау керек. Бұл еліміздің Тұңғыш президенті Нұрсұлтан Назарбаевқа да қатысты.

– **Ал билік транзиті туралы не айтылды?**

– Бұл жөнінде сөз қозғауға әлі ерте, алдымызда табанды жұмысқа толы бірнеше жыл бар.

– **Кейбір сарапшылар парламенттік реформа бір ғана мақсатпен – Парламент төрағасы лауазымын мемлекеттік басқару жүйесіндегі ең басты лауазымға айналдыру үшін ғана өткізіледі деп санайды. Сіз бұл лауазымды өзіңізге дайындап жатырсыз деген де сыбыс бар...**

– Бұл – бос әңгіме. Мұндай пікір менің саяси қағидаттарыма қайшы келеді. Мен Қазақстанның президенттік басқару үлгісіндегі мемлекет екенін бірнеше рет айттым. Осыдан 8 жыл бұрын, яғни Ақордаға келгенге дейін «Күшті Президент – Ықпалды Парламент – Есеп беретін Үкімет» тұжырымдамасын жарияладым. Жеке бастың қамын күйттеп, мемлекеттік жүйені тұтастай өзгерте салу барып тұрған жауапсыздық, тіпті, адамгершілікке жатпайтын әрекет болар еді.

Еліміз үшін аса маңызды реформаның бәрі жалпыхалықтық референдумға шығарылады. Бұл жерде ешқандай астыртын ойлар жоқ. Менің ұстанымым баршаға белгілі, саяси реформалар жалғаса береді. Ұзақ мерзімге арналған жоспардың бір бөлігі әдеттегідей жақын арада жария-

ланады.

– **Биыл саяси тұрғыдан алғанда қандай жыл болмақ?**

– Қазірдің өзінде нақты айта аламын: биыл ел тағдырына тікелей әсер ететін, Қазақстанның ұзақ жылдарға арналған бағыт-бағдары айқындалатын жыл болады. Мен конституциялық реформаға қатысты референдум өтетінін алдын ала айттым. Қазір сарапшылар тобымен бірге Ата заңымыздың редакциясына қатысты ұсыныстарды қарап жатырмын. Жоспарланған өзгерістер өте көп, бәрі тұтаса келгенде жаңа Конституция қабылдаумен пара-пар қадам жасаймыз деуге болады.

– **Сіздің күрделі мәселелерге езілген қарай алатыныңызды, ойыңыздың астарын өмірде болған тағылымды тарихи оқиғалар, я болмаса дипломатиялық тәжірибеңізден алынған мысалдар арқылы жеткізетінін білгісі келеді. «президенттік орта» жақсы біледі деседі. Олар өткен кезеңнің белгілі тұлғаларын да жиі тілге тиек ететінін білгісі келеді. Жоғары деңгейдегі саясаткер ретінде бұл қабілетіңіз Сізге септігін тигізсе ме?**

– Әзіл айта білу және тарихи деректерді жетік білу үлкен саясатта да жоғары бағаланады. Мен кәсіби тарихшы емеспін. Сондықтан, көптің алдында өткен дәуірлерге қатысты тақырыптарға бара бермеймін. Бірақ, тарихқа қызығамын, кітаптар мен мақалалар оқимын. Десе де, тарихи деректерді қазіргі саясаттың мүддесіне пайдалануға болмайды деп санаймын.

Белгілі жазушы, драматург Эдвард Радзинский өткен ғасырдағы 80-ші жылдардың басында Сталин туралы іргелі зерттеу кітабын жазуға кіріскенін айтыпты.

Қаламгердің елге «қайта құру қаһармандары» ретінде танылған достары «Сенің Сталиннің кімге қажет? Ашықтық пен демократия дәуірі басталғанын білмейсің бе? Сталинизм заманы келмеске кетті» деп кекетсе керек. Сонда жазушы «Мен кітапты жазып бітірген кезде жұрт Сталиннің суретін көтеріп алып, көшеде жүретін болады» деген екен. Ақыры солай болып шықты.

Тарихтан талай нәрсені үйренуге болады, күні кеше ғана қуғында жүрген жандар ертең-ақ ұлы тұлға атанады. Есесіне, Ленин сынды көсемдердің әжуаға айналуы оп-оңай, халық оның қанатты сөздерін әлдеқашан ұмытқан. Ал, Троцкий өз естеліктерінде «партиямыздың ең көрнекті ортақол адамы» деп атаған Сталинді қазір жұрт мадақтайды, тіпті, «Кадр бәрін шешеді», «Бала әкесі үшін жауап бермейді», «Өмір қандай керемет, өмір қандай көңілді», «Табыстан бас айналу», «Гитлерлер келеді-кетеді, ал неміс халқы қала береді» деген сөздері үшін пір тұтады. Осындай тарихи парадокстар бізде де аз емес...

– **Ойыңызды тарқатып айтасыз ба?**

– Кез келген елдің, соның ішінде біздің де төл тарихымызда қайшылыққа толы оқиғалар мен ақиқатынан аңызды басым тұлғалар жетіп артылады. Тарихи деректерді бұрмалау, халыққа жасаған еңбегі күмәнді, яғни нақты мәліметтермен немесе құжаттармен дәлелденбеген адамдарды шамадан тыс ұлықтап көрсету – мен үшін мүлде ақылға қонбайтын нәрсе.

Соңғы жылдары Қазақстан тарихты талқылау сәнге айналды. Түрлі подкасттар, фильмдер, мақалалар мен кітаптар шығып жатыр. Өрине, халықтың төл шежіресін тануға деген қызығушылығын түсінуге болады. Жалпы, бұл – құптарлық дүние.

Алайда, өкінішке қарай, мемлекетке кесірі тиетінін жете түсінбей, көпшіліктің көңілін табу үшін ойдан шығарылған деректер мен жалған ақпараттар тарататын,

«ҚАЗАҚСТАН ЖАҢҒЫРУДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢІНЕ ҚАДАМ БАСТЫ»

халқымыздың басынан өткен қиындықтарға өзге жұртты кінәлайтын тарихшысымақтар пайда болды. Жұрт олардың сандырағына сеніп, өткен дәуірдің жалған батырларын ұлықтай бастады. Мұның соңы жақсылыққа апармайды. Бұл – ақиқат жолы емес, керісінше «жалған түсінік туғызатын теріс жол».

Біз болашаққа ұмтылған қоғам, біртұтас ұлт ретінде төл тарихымызды танып, оны қазақалпында қабылдай білуіміз керек. Бізге негізсіз аңыз-әңгімелердің еш қажеті жоқ, оның бәрі сана-сезімімізге кеселін тигізеді. Тарих жұртты дауластыратын, жауластыратын тақырып емес, керісінше, қоғамды ұйыстыратын құндылық болуға тиіс. Ойдан шығарылмаған, яғни ақиқатқа құрылған шежіре біздің тарихтан тағылым алып, кемшіліктерімізді түзетуге, сол арқылы болашаққа сеніммен қадам басуға үйретеді. Сондықтан, біз Абайды және оның ой-толғамдарын кеңінен дәріптеп келеміз. Ол қоғамдағы кемшіліктерді бүкпесіз айтып, «Толық адам» болуға бастайтын дұрыс жолды нұсқап кетті. Ұлы ойшылдың ұрпаққа қалдырған баға жетпес мұрасы саналатын «Қара сөздері» әлі күнге дейін өзекті болып отыр.

Абай халқымыздың еңбекқор, білімпаз және адамгершілігі жоғары болғанын қалады. Мән-мағынасы жоқ сансыз пікірталастан басқа ұрпаққа ұлағат боларлық сөз қалдырмаған бірқатар қоғам қайраткерлерінің мұрасынан Абай ілімі әлдеқайда биік тұрғаны анық. Бірде-бір дәуірде, әсіресе, саяси аласапырандар кезеңінде көпірме сөздің еш пайдасы болмаған.

– Сіздің «Қазақстан Республикасы ішкі саясатының негізгі қағидаттарын, құндылықтары мен бағыттарын бекіту туралы» Жарлыққа қол қойғаныңыз былтырғы айтулы қадамның бірі болды. Жұрт идеологияның рөлі, отаншылдық туралы жиі айтады. Сіз отаншылдық дегенді қалай түсінесіз?

– Меніңше, отаншылдық деген ұлы сезім жылтырақ сөзбен, жалған әрекетпен бағаланбауға тиіс. Нағыз отаншыл азамат жұрттың алдында кеудесін соғып көпірмейді, етегі жасқа толып еңіремейді, оңды-солды сұхбат беріп ділмәрсимейді. Үндемей жүріп, үлкен іс бітіреді. «Айдағаны бес ешкі, ысқырығы жер жаратынның» бәрі патриот емес. Отаншыл болу – туған еліңнің, отбасының игілігі үшін аянбай еңбек ету деген сөз. Қоқысты жинау, тал егу, табиғатты аялау, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсету

де – отаншылдықтың белгісі.

Мен аймақтарға іссапармен барғанда инженерлермен, жұмысшылармен, мұғалімдермен, дәрігерлермен, шаруалармен, әскери қызметшілермен, мәдениет қайраткерлерімен кездесемін. Олардың бәрі – сүйікті Отанымыздың нағыз патриоттары. Отан отбасыңнан, аулаңнан, көшеңнен басталады. Сондықтан, айналады аялап, табиғатты таза ұстау керек.

Әлемде мультикультурализмді қолдап, ұлтаралық және дінаралық татулықты жақтайтындар мен өзін нағыз патриот санайтын радикалды ұлтшыл топ өкілдері арасында қақтығыс болып жатыр. Меніңше, екі жақтың да ұстанымы ұшақары. Себебі, Азияда бағзы заманнан бері заң мен тәртіпке бағынып, береке-бірлікте, тату-тәтті өмір сүрудің «үлгілі үйлесімі» бар.

Мен бұған дейін қоғамдық өмірдің «Бірлігіміз – әралуандықта» деп аталатын маңызды қағидатын жарияладым. Бұл азаматтарымыз бірін-бірі құрметтеп, сабыр сақтап, тәртіпті болуы қажет дегенді білдіреді. Тағы да қайталап айтайын: Қазақстан үшін «Заң мен Тәртіп», қолмен істегенді мойынмен көтеру қағидаттары айрықша маңызды. Өйтпесе, жоспарларымызды орындап, мақсаттарымызға жету екіталай болмақ.

– Биыл Қазақстан халқы қастерлі Тәуелсіздігіміздің 35 жылдық мерейлі белеске жеткенін атап өтеді. Бұл – тарих тұрғысынан алғанда қас-қағым сөт болғанымен, жекелеген мемлекеттер мен адамдар үшін біршама ұзақ мерзім. Сіз Қазақстанның жүріп өткен жолын қалай бағалар едіңіз? Алдағы бағдарымыз қандай?

– Мемлекет құру ісінің куәгері болған және бұл іске атсалысқан азамат ретінде «осы жылдарда Тәуелсіз Қазақстанның игілігі үшін өте көп жұмыс атқарылды» деп айта аламын. Иә, жетістіктермен қатар, қателіктер де болды. Онсыз мүмкін емес қой?! «Білмейтін жолдың ой-шұңқыры көп» деген сөз бар. Қалай болғанда да, еліміз бұралаңы көп, бағдары бұлыңғыр, күрделі жолды жүріп өтті. Жер жүзінде Қазақстанға тілеуестік білдіргендер аз болған жоқ, бірақ жымысқы ниет танытқандар да бар еді. Өткен ғасырдағы 90-шы жылдардың басында шетелдерде «қазақтардың қолынан ештеңе келмейді» деген пікір айтылып жатты. Өйткені, демографиялық ахуал мен кенес дәуірінен қалған саяси және экономикалық жағдай табысты мемлекет құруымызға қолбайлау болатындай көрінді.

Өмірдің өзі бұл болжамдарды жоққа шығарды. Қазақстан экономикасы қарқынды дамып жатқан, халықаралық беделі жоғары, табысты мемлекетке айналды. Бірақ, алдымызда тәжірибесі мол азаматтарға да, жастарға да ортақ орасан зор жұмыс бар.

– Қазіргі жастар – өте талапшыл әрі талғампаз. Әлеуметтік желіден олардың «Қазақстан «прайм-дәуірге», яғни, керемет кезеңге қадам басты» дегенін көргенде таңғалдым. Осыған қатысты не айтар едіңіз?

– Жастарымыздың күш-қуаты мол, үміті мен сенімі зор әрі азаматтық сана-сезімі өте жоғары. Олар – бар ықыласымен болашаққа ұмтылатын отаншыл азаматтар. Дәл осындай өршіл ұстанымның арқасында еліміз талай рет алдынан шығатын сын-қатерлерді еңсеріп, қиындықтарды жеңері сөзсіз.

Жастардың қуанышы орынсыз, тіпті, оғаш көрінуі мүмкін. Бірақ, олардың ой-пікірімен санасқан жөн. Жастар Отанымызға тек жақсылық тілейді. Бұл біздің қоғамымыздың жасампаздық рухын білдіреді.

Өскелең ұрпақ бүгінгі ахуалға арман-қиялмен емес, нақты көзқараспен қарауы қажет, виртуалды емес, шынайы әлемде өмір сүруі керек. Ауырдың үстімен, жеңілдің астымен жүрмей, ерінбей еңбек етіп, өзін темірдей тәртіпке тәрбиелей білгені жөн.

– Қазақстанның дамуы туралы айтар болсақ, осы жылдан не күтесіз? Алда қандай маңызды оқиғалар болады? Мақсат-мұраттарыңыз қандай?

– Биыл көп жұмыс істеуіміз қажет екенін айтып өттім. Осы жылы ауқымды саяси өзгерістердің жаңа кезеңі басталады, экономикалық реформалар жалғасын табады.

Еліміз жаңғыру жолына біржолата түсіп, қоғамымыздың болмысы мен бет-бейнесін түбегейлі өзгертуге тиіс. Азаматтарымыз жаңа дәуірге бейімделуі қажет. Бұл – оңай шаруа емес. Бірақ, халқымыз, соның ішінде жастарымыз алмайтын асу жоқ. Бұған көміл сенемін.

Мен осы жылды Цифрландыру және жасанды интеллект жылы деп жарияладым. Бұл еліміз үшін тарихи мүмкіндік екенін жаңа ғана айтып өттік. Түбегейлі цифрлық өзгерістер жасап, жасанды интеллектті енгізу экономиканың және басқа да көптеген саланың дамуына тың серпін береді. Мемлекетті басқарудан бастап, білім беру және денсаулық сақтау саласына дейін – барлық бағытта өсіп-өркендеуге жол ашады.

Тәуелсіздігіміздің 35 жыл-

дығы – еліміз үшін айтулы дата әрі осыған дейін жүріп өткен жолымызды ой елегінен өткізіп, болашаққа жоспар құратын сәт. Тәуелсіздіктің мерейлі белесін аста төк науқаншылдыққа айналдырмау керек, бұл Қазақстанның өсіп-өркендеуінің символы болуға тиіс.

Мен Президент ретінде «Таза Қазақстан» акциясын алдағы уақытта да ерекше назарымда ұстаймын. Бұл жұмыстың мән-маңызы өте зор. Себебі, «Таза Қазақстан» жұртты үнемшіл әрі ақпейіл болуға, даңғазалықтан арылуға, үнемі ізденіп, алға ұмтылуға, ортақ жауапкершілікті ұмытпауға, елге жанашырлық танытып, қайырымдылық жасауға үндейді. Біздің бастамамызбен Біріккен Ұлттар Ұйымы 2026 жылды Халықаралық еріктілер жылы деп жариялады. Бұл қадам «Таза Қазақстан» идеясымен толық үндеседі.

Мен осы жалпыхалықтық қозғалысты айрықша маңызды идеологиялық акция деп санаймын. Өйткені, тазалық дегеніміз – мағынасы терең, мазмұны сан қырлы ұғым. Тазалық ұғымы жан дүниенің де, жер дүниенің де тоқырауын емес, гүлденуін, кіршіксіз таза болуын білдіреді. Түптеп келгенде, тазалық ұлт болмысының өзегіне айналуға тиіс.

– Жұрт Сізді жеке тұлға ретінде де тани түсіскі келеді. Сіз жеке өміріңізді көпшілікке жария етуді ұната бермейтін сияқтысыз. Өзіңізді жақсы білетін адамдар «ол жазба мәтіндерге өте мұқият қарайды және асқан табандылықпен жұмыс істейді» дейді. Жеке басыңызға қатысты осындай сұрақтар аз емес. Осының бәрін қорыта айтсақ, Сізді жан дүниесі мен мінез-құлқы қандай адам деуге болады?

– Мен 1975 жылы КСРО сыртық істер министрлігінің табалдырығын алғаш рет аттадым, мемлекеттік қызметке келгеніме былтыр 50 жыл болды. Алғашқы мамандығым бойынша мен – қытайтанушымын. Бұл кәсіп айрықша табандылықты қажет етеді. Шынымен де, мәтінмен жұмыс істеуге әбден дағдыланғанмын, нашар стильді, әсіресе, әріп қатесін суқаным сүймейді. Жолдауларымды, сөйлейтін сөздерімді, мақалаларымды, тіпті, әріптестеріме жолданатын хаттардың бәрін тікелей өзім қарайтынымды аппараттағылардың барлығы біледі.

Саналы ғұмырым темірдей тәртіпті, зор жауапкершілікті, жүйелі жұмыс істеуді талап ететін мемлекеттік қызметте өтіп келеді. Мұның бәрі менің мінез-құлқым мен дүниетанымыма өз әсерін тигізді. Сондықтан, «Сіз

кімсіз?» деген сипаттағы сауалыңызға қысқаша ғана «мен – мемлекетшіл адаммын» деп жауап берейін.

– Жақында АҚШ президенті Дональд Трамп өзінің денсаулығы туралы мәліметтерді жариялады. Осы тұрғыдан алғанда, Сіз көп ашыла бермейсіз. Дегенмен, денсаулығыңыз жайлы түрлі әңгіме айтылып жатады. Кейбіреулер Сіздің салмақ тастап, сергек көріне бастағаныңызды атап өтсе, енді біреулер оған кереғар пікір білдіріп жүр. Бұл туралы не дер едіңіз?

– Денсаулығым жақсы, қан қысымым қалыпты. Күн сайын йогамен шұғылдануды әдетке айналдырдым, бірақ медитация жасамаймын. Бұрынғы кәсіпқой спортшымен аптасына екі рет үстел теннисін ойнаймын. Расымен, тоғыз келі салмақ тастап, өзімді әлдеқайда жайлы сезінетін болдым.

– ТМД елдеріндегі әріптестеріңіздің ішінде тағы кім спортқа жақын?

– Таяуда Бішкекте өткен бейресми іс-шара кезінде Путин жас дзюдошыға қарсы әдемі әдіс жасап, аға буынның абыройын көтеріп тастады. Әлиев те мықты, көнігі спортшы сияқты үнемі жаттығады, Жапаров футбол ойнайды. Мирзиёев те ширақ, ол жаттығу залында шынығады. Пашинян велосипед тебеді. Лукашенко әлі күнге дейін хоккей ойнайды екен. Кезінде теңіз-әскери күштерінде болып, әбден шыныққан Рахмонның да денсаулығы жақсы. Бір сөзбен айтсам, әріптестерімнің бәрі де бабында.

– Президент мырза, бүгін өте мазмұнды әңгіме болды. Халықты толғандыратын көптеген маңызды мәселені талқылады. Уақыт бөліп, сұхбат бергеніңіз үшін тағы да алғыс айтамын.

– Мен әрдайым қоғамның көңіл-күйі мен азаматтардың мұң-мұқтажын біліп отыруға тырысамын. Түйткілді мәселелер мен жоба-жоспарларды ашық әрі тура айтамын. Қазақстанның әлеуетін еселей түсу үшін әлі көп жұмыс істеуіміз керек. Біз бір ел болып, халықтың мүддесін қорғау жолындағы биік мақсатымыздың бәріне жетеміз. Мен бұған көміл сенемін.

Газеттеріңіздің жұмысы табысты болсын! Редакция қызметкерлеріне менен дұғай сәлем айтыңыз.

– Міндетті түрде сәлеміңізді жеткіземін!

Әңгімелескен
Бауыржан БАБАЖАНҰЛЫ
«Turkistan» газеті, 2026
жылғы 5 қаңтар, №1 (1638)

АЯГӨЗ АУДАНЫ БОЙЫНША ТҮРҒЫН ҮЙ САЛУ ҮШІН ЖЕР УЧАСКЕСІН АЛУҒА АРНАЙЫ КЕЗЕКТЕ ТҮРҒАНДАРДЫҢ ТІЗІМІ

МУХАМАДИЕВ ДУЛАТ
МУХАМЕДИЕВА ГУЛЬНАЗ ЗАМАНБЕКОВНА
КАРИМОВ ЕРИК АБЛАХАТОВИЧ
КУДАБЕКОВ НУРЛАН МЫСЫРОВИЧ
КЕЛЬГЕНБАЕВА ТАМАРА
КАНАГАТОВ АРЫСТАНБЕК ТУРСЫНОВИЧ
РАМАЗАНОВА ЖҰПАР ҚҰРМАНҚЫЗЫ
ОМАРОВА ЭЛЬМИРА
ОМАРОВА ЭЛЬМИРА
БЕЙСЕНОВА ГУЛДАН
ДУЙСЕНБАЕВ СЕРИКЖАН
РАХИМБАЕВА ЗАУРЕ
ДЖАНАБЕКОВА АЙКЫЗ
КАМБАРОВ ҚАЗЫБЕК
АЗАМБЕКОВА АМАНГАЙША
АЗАМБЕКОВ МУХТАРБЕК
ЖУСАНБАЕВ КЕНЖЕ
КАКЕНБАЕВ РУСТЕМ
ЕСЕМБАЕВ ТАЛПАТ
ЖАКАШЕВА АМАНГАЙША
ДЮСЕНГАЗИНА АКЕРКЕ
ПАК ФЛОРИДА
ДАМАНОВА АСЕМ ДУЛАТОВНА
ШАРИМАНОВ КАЙНАР АЛЛАБЕРГЕНҰЛЫ

МУСАБАЕВА ГУЛЬНАРА
АМАНБАЕВ ТАЛГАТ БАХТЫГАЛИЕВИЧ
АБДЫКАРИМОВ БИРЖАН ЕРКИНБЕКОВИЧ
ДЖАНПЕЙСОВА АЙГЕРИМ ОМИРТАЙКЫЗЫ
МУСАНОВА АСЕЛЬ САБЕНОВНА
САМЕТЕЕВ ЖАНАР
МУСАНОВА ГУЛЬЗАНА ЖУМАГАЛИЕВНА
ЖУМАГУЛОВА БАГИЛА АБДУЛДАЕВНА
АХМЕТОВ КАИРЖАН КАТИФОВИЧ
ШАНШАРБАЕВ НҰРҒАЛИ ҚҰМАРҰЛЫ
ДЮСЕКЕНОВ ОРЫНБЕК
СЕРГАЗИН ТАЛГАТ
МУХАМЕТЖАНОВ ЕРМЕК
ПИШЕНБАЕВА АКАНУЛЬ
АЛДАЖАР РАҚАТ
ТОКБУРИНА ТОГЖАН
СКАКОВА БАҚЫТ Даулетовна
ТАУАСАРОВА ҚҰНДЫЗ
АЛПЫСБАЕВА ЖҰЛДЫЗ
ЖАКУПОВА ӨСЕЛ
РАКИШЕВ САЙРАНБЕК
ТАЙМАНОВА ЛЯЗАТ
КАСЕНОВ ТОЛЕГЕН
РАМАЗАНОВА АСЕЛ

БАЙСАГЫЗОВ ДУМАН
НАРТБАЕВ БОЛАТ
САМАТОВ РАХАТ
ГАЙСИН Д.
НҰРЕКЕЕВ М.
НҰРҒАЗИН ШЫНГЫС НУРҒАЗЫҰЛЫ
ЕШЕНГАЗИН ҚУАТ КАЙРАТУЛЫ
ИБРАЕВА НУРГУЛ ОРАЛТАЙКЫЗЫ
МАЛИКОВ ДУЛАТ ЕРКИНОВИЧ
КОБЕКБАЕВ АЙЯТ ЕРБОЛАТОВИЧ
ТАСБОЛАТОВ КАЙЫРЖАН ГАЗИЗУЛЫ
ДОСМАГАНБЕТОВА ГУЛЬНУР КУРАЛҒАЗЫКЫЗЫ
ЖАЛБАГАЕВА МОЛДИР БИЯХМЕТОВНА
РАКИШЕВА ГУЛЗАЙРАШ СЛЯМГАЛИЕВНА
ХАСЕНОВ НҰРЛАН ШАГАТҰЛЫ
ЖҰМАШЕВА ГҮЛІМ СЕРІКҚАНҚЫЗЫ
МАТАКБАЕВ НҰРКЕН АРЫБДЖАНОВИЧ
БЕЙСЕНБАЕВА ФАКИЯ ТУРСЫНОВНА
АКПАЕВА КАЛБИБИ БЕКБЕКОВНА
ЖАЙЛАУБАЕВ ҚАНАТ ҮШКЕМПІРҰЛЫ
САПАРГАЛИЕВА СВЕТЛАНА КАКИМОВНА
БАКЯНОВ СЕРИККАН БАГДАТОВИЧ
БАКРБАЕВ СЕРИККАН БАГДАТОВИЧ

Жалғасы 8-бетте

НАСЛЕДСТВО

После смерти Рахимова Серикбола Амантаевича, умершего 1 января 2026 года. Наследникам обращаться до 01.07.2026 года к нотариусу Нурахметовой Баян Садуакасовне область Абай, город Аягөз, бульвар Абая 19. Тел: 8-72-237-3-33-12.

ХАБАРЛАНДЫРУ

Аягөз ауданы бойынша жеке тұрғын үй салу үшін жер учаскесін алуға арнайы кезекте тұрған азаматтардың мәліметтерін өзектендіру жұмыстары жүргізілуде. Осыған байланысты, қосымшада көрсетілген тізімге енгізілген азаматтардан 2026 жылғы 5 қаңтардан бастап Аягөз қаласы, Х. Дүйсенов көшесі, 47, «Аягөз ауданының ауыл шаруашылығы, жер қатынастары және кәсіпкерлік бөлімі» мемлекеттік мекемесіне келулеріңізді немесе 87021526545 нөмірі арқылы хабарласуыңызды сұраймыз.

Қосымша: Азаматтардың тізімі.

ПРОФИЛАКТИКА КОРИ
(ПРОФИЛАКТИКА)

1. Вакцинация – самый эффективный способ

- Вакцинация против кори проводится согласно Национальному календарю прививок РК:

в 12 месяцев
в 6 лет (ревакцинация)
- Прививка содержит компоненты против кори, краснухи и паротита (вакцина КПК).

- Обеспечивает защиту в 95–98% случаев.

2. Защита контактных лиц

- Тем, кто контактировал с больным, рекомендуется вакцинация в течение 72 часов.

- Лицам, которым нельзя делать прививку (беременные, с ослабленным имму-

нитетом), может быть введен иммуноглобулин.

3. Изоляция заболевшего

- Больного изолируют минимум на 5 дней с момента появления сыпи.

4. Личная гигиена и укрепление иммунитета

- Частое мытье рук, проветривание помещений.

- Правильное питание, приём витаминов.

Помните: корь — это опасное, высоко заразное заболевание, передающееся воздушно-капельным путём.

Своевременная вакцинация — надёжная защита!

Иммунолог

Мейрамкулова А.М

Асқар тау әке,
ардақты жар
Дүйсекеев Рысбек
Меделханұлын еске
аламыз

Тең келмейтін алтын да еш қолдағы,

Өзің едің, әке, үйдің зор бағы.

Тау тұлғаңа таласа алмас ешкім де,

Болушы едің жанымыздың қорғаны.

Біздер үшін асқар едің, шын, асқар,

Сенсіз қалды жанымыз да тым ақсап.

Жанарларды жәудіретіп мәңгілік,

Кеттің, әке, жанымыздан жырақтап.

Жадымыздан өшпес мәңгі, әкешім,

Анаға жар, ал біздерге әкесің.

Отбасыңыз, өулет, туыс, жұрағат, Бәрі сені сағынуда, әке шын.

Шырақ едің, сәуле едің, ай едің, Жаның толы, мейірімге бай едің.

Ілім, білім, тәрбиеге қаныққан, Үлгі алар ер атына сай едің.

Жанға бермес, біртуарым, еренім,

Жар едің ғой, әке едің, ер едің.

Жан әкем-ау, жанға батып жоқтығың,

Сабылумен сағынуда ел ерін.

Жан әкешім, қызметте бапты ерім,

Елге сыйлы, абыройлы, даңқты едің.

Кеткеніңде келмейтін боп енді еш,

Сені жоқтап, күңіреніп жатты елің.

Сен кеткенде жанарлар да жылап тым,

Жігеріміз кетті сынып, сұлап мың.

Жан әкешім, жаның болғай әрқашан,

Ең ерекше, ақ төрінде жұмақтың.

**Әулетіміздің арқатірегі,
асқар тау әкеміздің
жылдық асы Сымбат
Грант Хол мейрамханасында 2026 жылдың
қаңтар айының 24-і
күні беріледі. Ерлерге
11-00 де, әйелдер үшін
13 -00 де құран қатым
оқылады.**

**Барша ағайын туыс,
құда-жекжат, көрші-қолаң,
әріптестер, замандастар,
әкеміздің көзін көріп тірісінде
сыйласқан, араласқан, барша
жамағат еске алу дастарханына
жиналып, аста оқылған
құранға қол жайыңыздар.**

**Еске алушылар жұбайы,
балалары**

ҚАЗАНАМА

Сарсембаев Әлібек Мұқатайұлының (Бекмұхамбетұлы) мезгілсіз дүниеден өтуіне байланысты марқұмның отбасы мен туған-туыстарына қайғырып көңіл айтамыз.

Әлібек Мұқатайұлы саналы ғұмырын елге адал қызмет етуге арнаған ардақты жан. Ол ауданымызда түрлі жауапты қызметтерді абыроймен атқарған, сыйлы да қадірлі азамат. Ұзақ жылдар бойы халықтық бақылау комитетінің төрағасы, аудандық атқару комитеті төрағасының орынбасары, аудандық ақсақалдар алқасының төрағасы қызметтерін абыроймен атқарып, елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына, қоғамдық өмірдің нығаюына зор үлес қосты. Қаншама жас маманға тағылым мектебін қалыптастырған тәжірибелі тәлімгерлік қыры туралы да көп айтуға болады. Ардақты ақсақалымыздың парасатты болмысы, әділдігі мен адамгершілігі көпке үлгі еді.

Марқұмның жарқын бейнесі, өнегелі өмір жолы оны таныған жандардың жүрегінде мәңгі сақталады. Мәңгілік мекені жұмақта, топырағы торқа болсын.

Аягөз ауданы әкімінің міндетін атқарушы

– А. Нұғымаров,

Аягөз аудандық Мәслихатының төрағасы

– А. Ибрайшин,

Аудандық Мәслихаттың депутаттар корпусы.

Аягөз аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы – Б. Ахмешов,

Ақсақалдар алқасының төрағасы – А. Жұмағазин

КӨҢІЛ АЙТАМЫЗ.

Абай облыстық дін істері басқармасының басшысы

Ысқақов Сейілбек Әбиұрұлына әпкесі

Құлпаш Абиұрқызының дүниеден өтуіне байланысты

марқұмның отбасы мен туған-туыстарына қайғыларына ортақтасып, қайғыра көңіл айтамыз.

Бұл қаза барша жақындары үшін ауыр. Осындай қиын сәтте марқұмның артында қалған жандарға сабыр мен төзім тілейміз. Алла Тағала марқұмның жанына рақым етіп, жатқан жерін жайлы, топырағын торқа етсін.

Аягөз ауданы әкімінің міндетін атқарушы А.Нұғымаров

Аягөз аудандық Мәслихатының төрағасы

А.Ибрайшин Абай облысытық дін істері басқармасы Аудан әкімі аппараты

Аудандық Мәслихаттың депутаттар корпусы

АЯГӨЗ АУДАНЫ БОЙЫНША ТҮРҒЫН ҮЙ САЛУ ҮШІН ЖЕР
УЧАСКЕСІН АЛУҒА АРНАЙЫ КЕЗЕКТЕ ТҮРҒАНДАРДЫҢ ТІЗІМІ

Аяқталуы. Бастау 7-бетте

ТҰРЫСБЕКОВ ДАРХАН ЕРКІНБЕКҰЛЫ
АТАЕВА ГУЛЬНАР СЕКЕНОВНА
ТЕМИРТАЕВ ДАУРЕН ЕСИЛОВИЧ
АМАНБАЕВА ЖАНАР РАМАЗАНОВНА
АЛИШЕВА ЛЯЗЗАТ ТОЛЕУХАНОВНА
ӨРІПЖАН МАҚСАТ АХМЕТЖАНҰЛЫ
МУХАМАДИЕВ МЕЙЫР КАЛЕМОЛДИЕВИЧ
СУЛТАНҒАЗИНОВ ДАСТАН ЕРЛАНҰЛЫ
НАРУМОВА ГУЛЬДАНА МЫРЗАБЕКОВНА
АЛИПОВА АЙГУЛЬ АУКЕНОВНА
ЕГЕУБАЕВА КЕНЖЕГҮЛЬ ОМАРГАЛИКЫЗЫ
ТЛЕУЛЕПОВ АСКАР
РАМАЗАНОВ МАРАТ
АТАКАНОВА АЙМАН
НУРПЕЙСОВ ДАНИЯЛ
БЕРИКБОСЫНОВ ЕРЛАН
БАЙҒАБЫЛОВ АСКАР
ВЕЛОБЕКОВ РУСТЕМ
КОККОЗЕВ ЖАНДОС
УАЛИЕВА ГАУХАР
САТЫБАЛДИНОВА ЖАНАР
БАКТАЕВ МАКСАТ
ОСПАНОВ ЖЕТПИСБАЙ
ТЛЕУГУЛОВА СЕМЕЙГУЛЬ
САРСЕНБАЕВА АЙГЕРИМ Орынбековна
АКПАРОВ КУАНЫШ
САҒЫНДИКОВА ЖАЗИРА
АНАПЬЯНОВА ГҮЛІМ
БАЛТАШЕВА БАКЫТГУЛЬ МЕШБАЕВНА
АМАНТАЕВА ЖАДРА СЕРИКОВНА
ИСАЕВ САНАТ КАЙРАТҰЛЫ
НУРГАЛИЕВ МУХАМЕТКАЗЫ БАЗАРОВИЧ
КАРАБЕКОВА АЙГЕРИМ
МУРСАЛИМОВ БАКТЫБЕК
ТОКАЕВ МУРАТ
КАБАЕВА АЙГУЛЬ
АНДОСОВА АЙНУР
СЕМЕЙХАНОВА НУРЗИЯ
АБАЙ РУСЛАН
ТЕРЛИКБАЕВА ЖАНАТ
БОРАШЕВА ЖАДЫРА
КАЛИГАЗИНОВ МАДИЯР
МАРАТОВА ГУЛЬНУР
МҰРАТБЕКОВА БАЛНҰР
МУХАМЕТКАЛИЕВА АЙНУР
ЕНСЕГЕН МАРТА

СОТСИЯЛҚАН МҰРАЛБЕК
АБДУЛЛАЕВА ГУЛЬГАЙША
ТУРАХАНОВ ЕРБОЛ
СЕРИКОВ БЕКЖАН
БАЙМУХАМЕТОВА ЖАНЫЛ
ИМАНГАЛИЕВА ГУЛЬЖАН КУАНЫШБЕКОВНА
БЕКБОЛОВ ДАУЛЕТ
МАМАКОВ КАДЫРБОЛ
КАРЫБАЕВА БАХЫТ
САНДЫБЕКОВА АЙДАНА
МОЛДАЖАРОВА ЖАНАГУЛЬ
ЖАКУПБЕКОВА АМАНГАЙША АМАНГА-
ЛИЕВНА
МҰҚАЖАНОВ ҒАЛЫМЖАН ҚАЗЕЗҰЛЫ
БЕГЕШОВ МАНАС
БИЖИГИТОВА ЖАНАР ЕРМЕКОВНА
ЖУНУСОВА АСЕЛЬ КУМАРБЕКОВНА
АЛАБАЕВ РАУАН
АБЕНОВ СЕРИК
ИСКАКОВА НУРГУЛЬ ТОЛЕУМУХАМЕТОВНА
ҚАНАТОВА МЕРУЕРТ
КАМБАРОВА МЕЙРИМГУЛ
ТЕНИЗБАЕВ ЖАСУЛАН
ЖАНБОСЫНОВ ФАРХАТ
МУРАТТАЛЫ ДУМАН
СЫДЫРҒЫШЕВ ЕРБОЛ
НУРГАЛИЕВА САЛТАНАТ
ТУРСУНОВ РАШИД
ТАШКЕНБАЕВ СОВЕТБЕК
НУРКАСЫМОВ МУРАТ
ҚАБИДОЛЛАЕВА МӨЛДІР
ДАУЫТБАЕВА АЙЫМ
АХМЕТОВА КАМАЛ
СЕМБАЕВА АҚМАРАЛ
МАКЕБАЕВА АҚМАРАЛ
АҚБАЕВ САБЫРТАЙ
ИБРАЙХАНОВ КУАНЫШ
ОРАЗБАЕВА АЛИЯ КАЛИХАНОВНА
ТАҒЫМАСОВА СЫМБАТ
АЛАБАЕВ РАУАН
ЖУМАТАЕВА ДИНАРА СЕРИКБОЛАТКЫЗЫ
БУРАШЕВА АСЕЛЬ ТИШБЕКОВНА
МАТАКБАЕВА АЙТОЛКЫН СЕМБИКЫЗЫ
БАЙКАЛИЕВА АЛТЫН ЖЕКСЕНБАЕВНА
САЙЛАУОВ БЕКЖАН НҰРЛАНҰЛЫ
АЛЬСЕИТОВА ГУЛЖАЗИРА МУРАТОВНА
ТЛЕУБАЕВА ГУЛШАТ БАЛТАШОВНА

**“Аягөз жаңалықтары”
аудандық газеті”
ЖШС**

**Директор -
Бас редактор
Е.Дайырбаев**

Газеттегі
авторлық пікірлер
редакциянікімен
сәйкес келмеуі
мүмкін

**Мекен-жайымыз: Аягөз қаласы,
Х.Дүйсенов, 104.**

Телефондар:

Жауапты хатшы:
3-22-01

e-mail:
ayagoz.zhanalyktary@mail.ru

Қазақстан Республикасы Ақпарат
және Қоғамдық даму министрлігі.
Ақпарат комитеті 2021 жылы
4 ақпанда берген тіркеу куәлік
№ KZ44VPY00032023
Газет аптасына 1 рет шығады
А3 форматына (420x297 мм)
теңестірілген 3 баспа табақ

Газет “Дом Печати”
ЖШС баспаханасында
басылды. 070002. Павлодар қ.,
Астана көшесі 143

Таралымы 2 010 дана.
Тапсырыс № 35